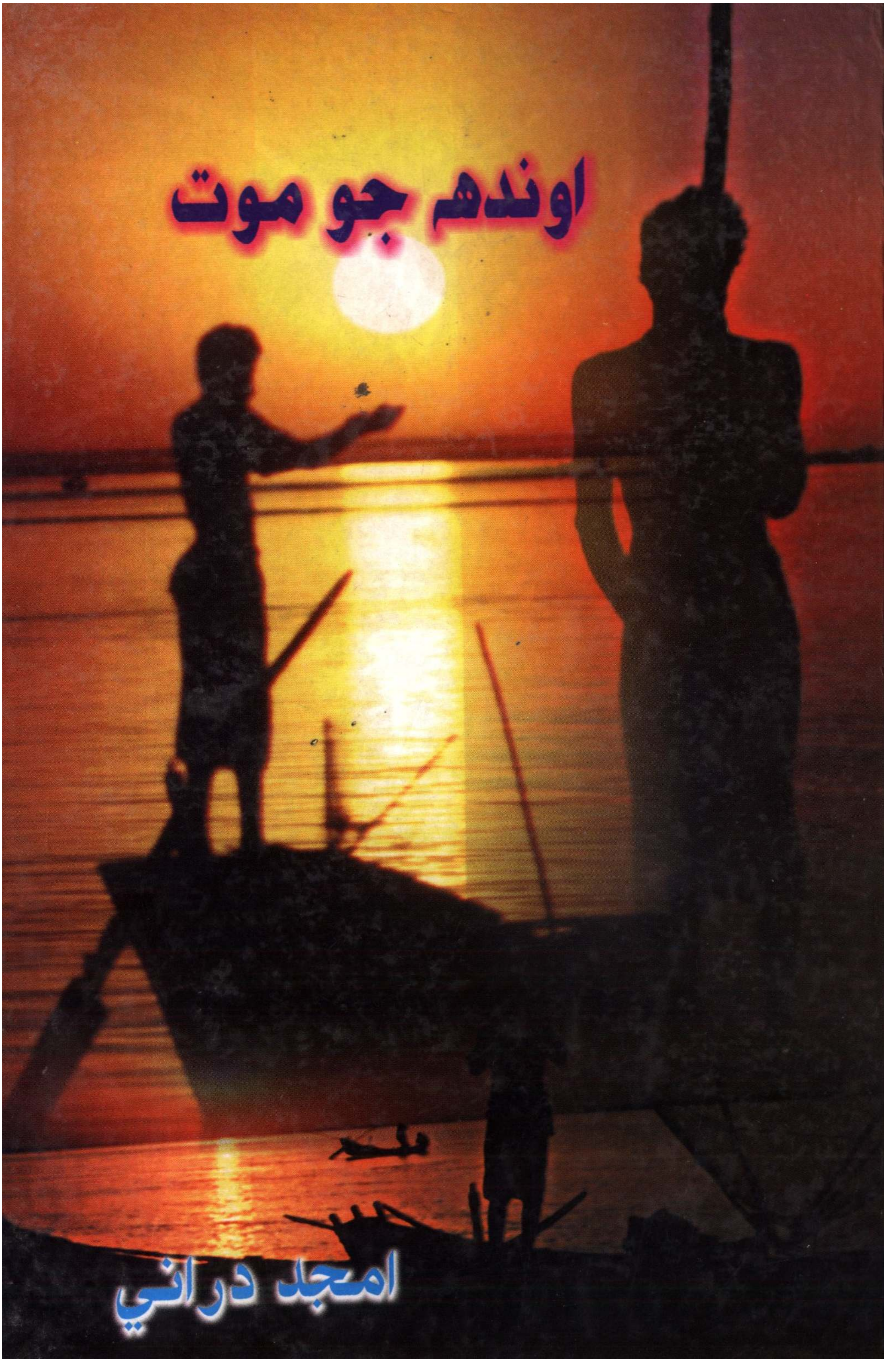
اوندھ جو موت
امجد دراني

اونده جو موت

(شعري مجموعو)

امجد دراني

سهيڙيندڙ

منظور اچڙ

رابطا سيڪريٽري

سنڌي ادبي سنگت سنڌ ضلعو خيرپور ميرس.

كتاب جو نالو: اوندھ جو موت

(شعري مجموعو)

ليکڪ: امجد دراني

تعداد: هڪ هزار

ڇاپو: پهريون نومبر 2001ع

ڇپائيندڙ: سنڌي ادبي سنگت سنڌ ضلع خيرپور.

ڇپيندڙ: شناخت پريس، 40 ايبٽ روڊ، لاهور.

ٽائيٽل تصوير: رياض احمد ڏنور

ٽائيٽل ڊزائن: سيد فدا ساگر گيلاني

ڪمپوزنگ: ڊجيٽل گرافڪس ڪراچي.

اي ميل: digital_fida@yahoo.com

فون: 2212714 (021)

ملھ: -/80 روپيا.

ارپنا

مان هي ڪتاب پنهنجي

والد آغا مظهر علي درانيءَ کي ارپيان ٿو.

جنهن اصول پرستيءَ سان زندگي گذارڻ جو درس ڏنو

مان هي ڪتاب پنهنجي امڙي رشيده بيبي کي ارپيا ٿو.

جنهن ماءُ جهڙي ممتا جهڙو پيار ڪرڻ سيکاريو.

مان هي ڪتاب پنهنجي ڏاڏي کي ارپيان ٿو.

جنهن هر قدم تي مون کي دعائون ڏنيون.

مان هي ڪتاب پنهنجي وڏي ڀاءُ لالہ نوازعلي عرف واجد دراني کي ارپيان ٿو. جنهن پيءُ کان پوءِ مون کي سنڀاليو.

مان هي ڪتاب پنهنجي ونيءَ انيلا دراني جي نانءُ ڪيان ٿو جنهن مون جهڙي وڪريل انسان کي سميٽيو.

مان هي ڪتاب پنهنجي شاعريءَ جي هينئين سٽ جي نانءُ ڪيان ٿو جنهن ۾ منهنجي زندگيءَ جا سمورا راز ۽ حقيقي پيار سمائيل آهي جيڪا سٽ منهنجي محبوب آهي. جنهن لاءِ مون جنم ورتو هو ۽ جنهن جي ڪري ٿي مون کي ياد ڪيو ويندو.

”سوچ اسان جي دهرائيندا“

سٽاءُ

● ٻہ اکر	5
● پنهنجي پاران	6
● مهاڳ	8
□ غزل	11
□ نظم	75
□ گيت	102
□ چئوستا	105
□ آزاد خيال	121
□ وائي	139

ٻه اکر

امجد دراني ءَ جو سنڌي ادب ۽ سنڌي شاعريءَ ۾ ڪو نئون نالو ڪونهي سنڌس ادبي گڏجاڻين ۽ مشاعرن ۾ شاعري ٻڌڻ جو موقعو مليو ان ڪان علاوه سنڌ جي نالي واري راڳي شفيع فقير جڏهن سندس شاعريءَ کي سرن جو روپ ڏنو تہ مون ڏٺو تہ امجد جي شاعري ٻڌندڙن جي دلين تي خوبصورت اثر ڇڏيا. سنڌي غزل جي خوبصورت راڳي عاشق نظاماڻي، موسيقار ۽ راڳي استاد عبدالغفور سومرو ۽ نوجوان راڳي ظفر علي شينو جهڙن مجيل فنڪارن سندس شاعري ڳائي عوام ۾ مڃتا ماڻي آهي.

امجد دراني ءَ جي شاعري سنڌ جي سمورن معروف سنڌي رسالن ۽ اخبارن ۾ ڇپبي رهي آهي. نوجوان شاعر ڊاڪٽر مشتاق ڦل جي شعري مجموعي "هوءَ مان ۽ ڄامشورو" ڇپائڻ کان پوءِ امجد دراني جي شعري مجموعي "اوندهہ جو موت" کي سنڌي ادبي سنگت ضلع خيرپور طرفان ڇپرائي رهيو آهيان.

امجد دراني ءَ جو هي پهريون شعري مجموعو آهي جنهن سان سنڌي ادب ۾ هڪ بهترين ڪتاب جو اضافو ٿيو آهي. مون کي اميد آهي تہ سنڌ ۽ سنڌي ٻولي سان پيار ڪندڙ هن ڪتاب جي دل سان آجيان ڪندا. "اوندهہ جي موت" ڪان پوءِ سنڌ جي ناليواري شاعر نظر لاڪائيءَ جو شعري مجموعو "وکريل وجود" پڻ جلدئي سنڌي ادبي سنگت ضلع خيرپور طرفان ڇپرائي پڌرو ڪيو ويندو.

منظور اڄڻ
رابطا سيڪريٽري
سنڌي ادبي سنگت سنڌ ضلع خيرپور.

راڄہ هائوس، ڪنب ضلع خيرپور.
فون: 620137-620167 (0792)

پنهنجي پاران:

مون ڪيترين ئي راتيون جاڳي تخليقي پورهيو ڪيو آهي. مون کي جيڪڏهن خدا جي طرفان لکڻ جي صلاحيت يا ذات مليل نہ هجي ها تہ مان شايد هن وقت تائين جيئرو نہ هجان ها، مون دنيا جي رونقن کي ڇڏي ان لاءِ ئي تنهائين کي ترجيح ڏني تہ جيئن انسانن ۽ پنهنجن کان مليل ذهني اذيت کي برداشت ڪرڻ جي پاڻ ۾ قوت پيدا ڪري سگهان ۽ اهڙيءَ طرح ڪيترين ئي راتيون تنهائين ۾ روئي ڪاٽيون جن منهنجي اندر جي اوپر ڪيي ۽ منهنجي ذهن ۽ دل جي پليٽ تي اڪريل دوستن جي منافقتن کي ڌوئي صاف ڪيون ۽ مون ۾ هڪ نئين سگهہ پيدا ڪنديون رهيون انهن تنهائين جي راتين مون ۾ پڙهڻ ۽ فڪر ڪرڻ جي عادت وڌي ۽ مان ڪيتري پڙهائي فڪر اوجاڳن ۽ ڳوڙهن کان پوءِ شاعري ڪرڻ شروع ڪئي استاد اميد خيرپوريءَ جي اصلاح ۽ وڏي ڀاءُ لالہ نواز علي خان عرف واجد دراني‌ءَ جو بابا جي وفات کان پوءِ پيار نہ ملي ها تہ شايد اڄ مان هن حالت ۾ نہ هجان ها. مان مڃان ٿو تہ مون ۾ عيب اپار آهن تي سگهي ٿو تہ منهنجي شاعريءَ جو مجموعو ڪو سنڌي ادب ۾ وڌو واڌارو نہ آڻي سگهي. جڏهن پاڻ بابت سوچيندو آهيان تہ اهوئي چوندو آهيان تہ منهنجي هن معاشري کي ڪا بہ ضرورت نہ آهي مان اڪيلو آيو هيس ۽ اڪيلو ئي هليو ويندس. سچ پڇ تہ ”ڪوڊيڪ“ وانگر پاڻ کي ماري ڇڏڻ جو پوت هر گهڙي ستائيندو رهندو آهي. پر سوچيندو آهيان تہ ان موت جو ڪهڙو مزو جو هڪ دفعو اچي، مزو تڏهن آهي جو ماڻهو هر لمحي موت جيتري اذيت برداشت ڪري ۽ پوءِ بہ جيئرو هجي. مان پنهنجي ونيءَ (انيلا دراني) کي ڪجهہ نہ ڏئي سگهيو آهيان. اهو احسا منهنجي ذهن ۾ ٽانڊي وانگر دکندو رهندو آهي.

مون ۾ مصيبتن سان مقابلي ڪرڻ جي قوت منهنجي پياري دوست رياض احمد شيخ پيدا ڪئي جنهن پنهنجي مصروف زندگيءَ جا ڪيترائي ڪلاڪ مون کي ارم هوٽل خيرپور جي ڪنڊ ۾ رکيل ٽيبل تي ڏنا. جنهن جي حيدرآباد لڏي وڃڻ کان پوءِ پنهنجي وجود کي تنها ۽ ڪوڪلو پائيندو آهيان.

ڪا شخصيت اهڙي بہ هوندي آهي جيڪا ڪير ۾ ڪنڊ وانگر جسم جي رت ۾ شامل ٿي ويندي آهي ۽ پوءِ ان جو وڇوڙو ڏڌ جي ماٽيءَ ۾

پيل مانڊاٽيءَ وانگر پوري جسم کي ولوڙيندو رهندو آهي جنهن ڪري سڪون ٻاڦ بڻجي جسم مان اڏامي ويندو آهي ۽ ننڍيون ڪنهن ٿاهر ڪاڏل پکيءَ وانگر ٿاهر ڪائي اکين مان اچانڪ پڙڪو ڪائي اڏامي ويندون آهن ۽ اندر جي ٻرندڙ جبل جو لاٿو اکين مان قاٺ ڪائي ڳوڙهن جي صورت ۾ ٻاهر نڪري ايندو آهي. مان جڏهن حد کان وڌيڪ پريشان هوندو آهيان تڏهن ئي گهٽو لکي سگهندو آهيان. اهو ئي سبب آهي جو مان پڙهندڙن کي اها گذارش تو ڪريان ته مان جيڪا ٻه شاعري ڪئي آهي. سا شاعر بڻجي نه ڪئي آهي مان ته شاعري، شاعريءَ جي مزاج کان هٽي ڪئي آهي. جنهن ۾ ڪوڙ ساريون غلطيون هونديون جن بابت اميد آهي ته توهان مون کي ضرور آگاهه ڪندا. زندگيءَ جا اهڙا ڪيترائي واقعا آهن جن کي مان هنن مختصر پنن تي نه تو اڪاري سگهان لوهه جي پليٽ تي لڳل هٿوڙي جو آواز سڀ کي ٻڌڻ ۾ ايندو آهي پر پنهنجي ڪنهن پياري جي نفرت ڀريل نگاهن جو آواز ڪو ٻه نه ٻڌي سگهندو آهي جيڪو ذهن ۾ هڪ لمحي دوران ڪيترائي هٿوڙا وسائي ڇڏيندو آهي. پيار ڀريون نگاهون جڏهن نفرت ۾ تبديل ٿي وڃن ٿيون ته هوا جي انهن لهرن جو ڪو ٻه ماڻهو آواز نه تو ٻڌي جنهن کي اهي نگاهون چيريندڙيون گوليءَ کان وڌيڪ ڪنهن ماڻهوءَ جي اندر جي وجود کي چيري ڇڏين ٿيون. جنهن کان پوءِ ڪو ٻه ماڻهو پنهنجو وجود برقرار نه تو رکي سگهي. اهڙي اڌ ڪنل انسان جهڙي منهنجي زندگي آهي نه ڪلي تو سگهان ۽ نه ئي روئي تو سگهان اسان ٻه رهياسين اڌورا اڌورا.

مان ٿورائتو آهيان سنڌي ادبي سنگت سنڌ ضلع خيرپور جي رابطا سيڪريٽري منظور اڄڻ جو جنهن منهنجو ڪتاب ڇپرائي توهان جي هٿن تائين آندو.

مان ٿورائتو آهيان تاجل بيوس، سيد شاڪر علي شاهه ۽ رياض احمد ڏنور جو جن منهنجي ڪتاب کي مهاڳ، تعارف ۽ ٽائيٽل ڏنو.

امجد دراني

25 آڪٽوبر 2001ع

دراني هائوس،
محلہ بچل شاهه خيرپور.
فون: 554381 (0792)

"تاجل بيوس"

پوپٽ جي پرن ۾ گلاب جي مکڙين جهڙا نظم ۽ چئوسٽا لکندڙ شاعر امجد دراني

ادب جي مطالعي سان خبر ٿي پوي ٿه وقت گذرڻ سان ادب جي قدرن ويليوز سان گڏ، ادب جي وصف (Defination) بہ بدلبي رهي آهي. ڪن پارکن ادب کي آرٽ چئي، "ادب جو ادب لاءِ هجڻ" (Art for Art's Sake) تي زور ڏنو، تہ ڪن "ادب جو زندگيءَ لاءِ هجڻ" (Art for Life's Sake) وارو نظريو پيش ڪيو. ٻئي طرف ڪان درباري، جاگيرداري ۽ اميري ماحول ۾ نپجندڙ نقادن ادب کي وندر ۽ عياشيءَ جو وسيلو چيو.

اڄوڪو زمانو ڪمپيوٽر ٽيڪنالاجي، انٽرنيٽ ۽ اي ميل وارو زمانو آهي. يورپ وارا خلا (Space) ۾ پنهنجا گهر ٻڪ ڪرائڻ ۾ رڌل آهن. سوال ٿو پيدا ٿئي تہ ڇا سائنس ترقيءَ جي اهڙيءَ فضا ۾ اسان سنڌ وارن کي اڃان بہ هر جي ڦار يا گهوڙي لاءِ ادب تخليق ڪرڻ گهرجي، يا ادب جي تشريح ۽ تخليق عالمي سطح تي سائنسي ايجادن جي قدرن ۾ تلاشڻ گهرجي؟ اسان جو پويون رايو درست بيهندو.

مان پنهنجي تجربي، مطالعي ۽ مشاهدي جي حوالي سان اڄوڪي زماني ۾ ادب لاءِ ٻہ رايا قائم ڪري سگهان ٿو، جي آهين:

(1) ادب جو سماجي ۽ فني تبديليءَ يا انقلاب لاءِ هجڻ.

(2) ادب جو سماجي ڪارج (Social Utility) لاءِ وقف هجڻ اهو ادب جنهن ۾ سماجي ڪارج ٻڙي هجي، تہ اهڙو ادب انساني بستين يا ماڳن مڪانن لاءِ نہ، پر ڪنهن خلائي يا آسماني مخلوق لاءِ هجي ٿو.

هن وقت منهنجي اڳيان اسان جي نوجوان شاعر امجد دراني جي شاعريءَ جو نوٽ بوڪ "اوندهہ جو موت" آهي، جنهن ۾ غزل، نظم، چئوسٽا ۽ آزاد خيال صنفون ڇاپايل آهن، جن مان آزاد خيال صنف منجهائيندڙ آهي.

"آزاد خيال" صنف جي دائري ۾ پابند نظم، غزل نما بيت، آزاد نظم ۽ نثري نظم ڇاپايا ويا آهن، جو ٺيڪ ناهي ۽ ڇاڪاڻ تہ هڪ صنف، هڪ ئي ادبي وکر هوندو آهي.

امجد درانيءَ جي شاعريءَ جو گهڻو حصو مزاحمتي شاعريءَ جو آهي، جا هڪ وقتائتي حقيقت بہ آهي، ڇاڪاڻ تہ سنڌ ۾ قنڌارين جي ڦر لٽ جو سلسلو اڃان جاري آهي ۽ سنڌ کي معاشي طور غلام بڻائڻ وارو پنجابي حربو (ڪالاباغ ڊيم) بہ اڃان ورجايو ٿو وڃي. اڃو تہ امجد درانيءَ جي شاعريءَ مان مزاحمتي شاعريءَ جا عڪس ۽ اولڙا جاچئون.

☆☆☆☆

وسامي ڏيئو ويو هوائن ڪان اڳ ۾،
چمن آ سڙي ويو خزائن ڪان اڳ ۾.
عجب هي زماني جو دستور آهي!
سزائون ملن ٿيون خطائن ڪان اڳ ۾.

☆☆☆☆

شرافت سان گڏوگڏ توري ارڏائي ضروري آ،
مُلن، پيرن،وڏيرن کاڻ ڪاسائي ضروري آ،
سنڌوءَ جي سورمن ۽ سورمين جي ڪارنامن کي،
خيالن ۾ سمائڻ لاءِ پاڪائي ضرور آ.

☆☆☆☆

سنڌ تي ترخانن جي حڪمرانيءَ کان پوءِ، جڏهن مغلن گورنر مقرر ڪري، سنڌ تي حڪومت ڪئي هئي، تڏهن هُنن سنڌين کان زمينون کسي، قنڌار ۽ ايران کان آيل ملن ۽ پيرن کي ڏنيون هيون. ورهاڱي کان پوءِ پنجاب وارن کي جڏهن به اقتدار هٿ لڳو آهي، ته انهن به مغلن واري پاليسيءَ تي عمل ڪندي، سنڌ جون ڪجهه زمينون پنجاب جي رٽائر ٿيل سرڪاري اهلڪارن کي پٽي ڏنيون آهن، ته ڪجهه زمين هتان جي بي زمين ماڻهن ۾ ليگي اڳواڻن جي سفارش تي ورهائي، دشمنيءَ جو بج پٽي ڇڏيو آهي. اهڙيءَ ڦر لٽ ۽ استحصال لاءِ امجد جون هيٺيون سٽون سون تي سهاڳ مثل آهن:

بزدل ڪائنر ۽ بي غيرت،
سنڌ جي ملڪيت ميڙي ويٺو،
منهنجي قوم جي جذبن سان هو،
راند صدين کان ڪيڏي ويٺو.

☆☆☆☆

غزل واري گهاڙيٽي جا مٿاهن قدرن وارا بند به پڙهون ٿا:

سچ ۾ اک اڙائين ڇو تو؟
پنهنجو پاڻ جلائين ڇو تو؟
پٿر هرگز ترندو ناهي،
پاڻيءَ ۾ اڇلائين ڇو تو؟

☆☆☆☆

صحرا ۾ تي گلشن ڳولي،
دل هيءَ ڪيڏي پاڳل آهي،
سنڌڙي! تنهنجو هر هڪ ماڻهو،
مگرو، سوسن، سنبل آهي.

☆☆☆☆

پاڻي بوڙي، باهه جلائي،
ماڻهو ڪاڏي وڪ وڌائي،
ويهي دريا پرتي امجد،
واڳن سان تو وير وڌائي.

☆☆☆☆

رهي ٻاٽ اونده ستارن جي هوندي،
خزان تي ستائي بهارن جي هوندي،
ڇڏي سير ڪي ڪين پهچي سگهي آ،
مقدر جي ٻيڙي ڪنارن جي هوندي.

امجد درانيءَ جو مزاج ۽ فطري لاڙو نثري نظم ۽ آزاد نظم سان وڌيڪ ٺهڪي ٿو، ٻئي نمبر تي چئوسٽن سان. اجان بہ ائين چئجي تہ امجد جيڪڏهن غير پابند شاعريءَ تي نور نچوئي، تہ هو اسان کي اجان بہ وڌيڪ معياري شعر ڏيئي سگهي ٿو. هيڏانهن اچو، هي پڙهو:

☆☆☆☆

پر!!
انهيءَ بيهوشيءَ کان
اڳ،
اي
سانوري،
مان
توتي هڪ،
ڊگهو نظم
لکڻ ٿو چاهيان،
جنهن جي شروعات
سمنڊ جي
تري کان
۽
پچاڙي هماليہ
جي چوٽين
کان بہ
مٿي کيان!!!

"سياست جو ڪيڏارو" نظم ۾ مون کي عبدالڪريم گدائي جي تخليقي ذات ۽ ڏانو توڙي سندس موضوعي ارڏائپ ۽ سرڪشين وارا عڪس ۽ اولڙا محسوس ٿين ٿا. ڪجهہ سٽون ڏجن ٿيون:

لڳي ٿو اليڪشن قريب آئي آهي،
حياتي سڪل تي وٺي سائي آهي.

☆☆☆☆

اليڪشن! تون سالن ۾ چو تي اچين پئي،
وڏي وقت کان پيٽ خالي پرين پئي.

☆☆☆☆

گهران مان ٿو نڪران ڪٽي پين ڪاغذ،
حياتيءَ ۾ مون کي وٺي پين ڪاغذ.

امجد درانيءَ جو هي پهريون شعري مجموعو آهي هن نوجوان ۾ اها اميد آهي تہ هي اجان سنڌي قوم کي پنهنجا خوبصورت گيت ڏئي پنهنجي جدا ادبي حيثيت مڃرائيندو.

" غـــــزل "

دانهن ٻڌي مون پل پل آهي،
ڌرتي تي پئي مقتل آهي.

ڪاريون راتيون گگهه انڌيرا،
هر هڪ وڪ تي دلدل آهي.

صحرا ۾ تي گلشن ڳولهي،
دل هيءَ ڪيڏي پاڳل آهي.

سوچ سموري نفرت جي چو،
وڻ ويڙهيءَ ۾ قاتل آهي.

سنڌڙي تنهنجو هر هڪ ماڻهو،
مکرو، سوسن، سنبل آهي.

هوائن ۾ ڏيئو جلائي سگھان ٿو،
مقدر مان پنهنجو بنائي سگھان ٿو.

اگر پنهنجا هر دم سجائي سگھان ٿو،
انڌيرن کي يارو مٽائي سگھان ٿو.

سهي درد سرتي سوين گھاوَ کائي،
زمانا وري مسڪرائي سگھان ٿو.

خوشامد جي آڏو جهڪيو آ نہ جهڪندو،
اصولن جي لئہ سر وڍائي سگھان ٿو.

خدا جي گھري ڪا وڏي ڳالهہ ناهي،
زمين آسمان کي ملائي سگھان ٿو.

خزان جي پٽي پاڙ پنهنجي هٿن سان،
مان صحرا کي گلشن بنائي سگھان ٿو.

رهان چپ ٿو پنهنجي رضا آهہ ورنہ،
پهاڙن کي امجد جهڪائي سگھان ٿو.

پاڻي ٻوڙي باهہ جلائي،
ماڻهو ڪاڏي وڪ وڌائي.

ڪانڌيرن جي هن نگريءَ ۾،
ڪيسين ڪوئي پاڻ بچائي.

قرب جو هر ڪو پياسو هتڙي،
ڪير انهن جي اُڃ اُجهائيندو

هر چهري تي رت جا ليڪا،
ڏاڍ چڙيا هن وڻ وڃائي.

اهڙو دئور خزان جو آيو،
هر وڻ مان ويو ساهہ چڙائي.

اوکي وقت وڪوڙيو اهڙو،
پنهنجا پي ويا پير هٽائي.

ويهي دريا ير تي امجد،
واڳن سان تو وير وڌائي.

ڪجھ درد لڪائي وينو آن،
ڪجھ سور سھائي وينو آن.
مان وينو آن مان وينو آن،
ھر چيز پلائي وينو آن.
ھن مست نگاھن جي آڏو،
دل جان ڦرائي وينو آن.
اڄ يار سگھو قتلام ڪرڻ،
مان سيس نوائي وينو آن.
ڪوٺن جي قيدڙ جي لئہ مان،
سڪ سيج سجائي وينو آن.
سور سمورا سنڌڙي تنھنجا،
گيتن ۾ ڳائي وينو آن.
سينو ظالم سامھون توڙي،
گھر بار لٽائي وينو ان.
جنگ سنڌوءَ جي وڙھندي مرندس،
ھڪ آس لڳائي وينو آن.
سڏڪي سڏڪي امجد آخر،
ڏس لوڪ کلائي وينو آن.

سچ کي سڙندي ڏٺم هر دور ۾،
ڪوڙ کي ڪڏندي ڏٺم هر دور ۾.
غربتن جي سوچ مان جيڪي ڦٽا،
خواب سي ٽٽندي ڏٺم هر دور ۾.
عصمتن ۽ غيرتن جا صبح مسا،
قافلا لٽيندي ڏٺم هر دور ۾.
مفلس ۽ مايوس چھرن جي مٿان،
لوڪ کي کلندي ڏٺم هر دور ۾.
سونهن جي ويرين نظر تارن کي هنئي،
اُيَ مان ڪرندي ڏٺم هر دور ۾.
سنڌ جي جنهن ڪڪ جو سودو نہ ڪيو،
ڀور جان ڪسندي ڏٺم هر دور ۾.
پيار جي هر سوچ تي پهرا لڳا،
روح کي لڇندي ڏٺم هر دور ۾.
ظلم ٿيو خاموش ٿي اڌ رات جو،
نيگري روئندي ڏٺم هر دور ۾.
سچ چيو جن حوصلن همت ڪري،
دار تي نچندي ڏٺم هر دور ۾.
نفس امجد ازل کان ياري رهيو،
ذات کي رسندي ڏٺم هر دور ۾.

مون کي پنهنجي پا پڻ اڪيلو ڪيو آ،
۽ چڙ واڳ جذبن اڪيلو ڪيو آ.

پريل مٽ وڪاميل يا ڪم ظرف ماڻهن،
چوان ڪنهن کي ڪرمن اڪيلو ڪيو آ.

اڙانگي سفر ۾ چڏيو ساٿ سائي،
پيو غربت جي نانگن اڪيلو ڪيو آ.

رسيو روح مون کان رنم راتيون ڪيئي،
وڇوڙي جي صدمن اڪيلو ڪيو آ.

اچانڪ خيالن سڏيو توکي هوريان،
ڦٽي نند نيڻن اڪيلو ڪيو آ.

ڪي مغرور سوچون محل هڪ اڏي ويون،
صدين کان سوجهو پڻ اڪيلو ڪيو آ.

وڪامي پوان. ها وڏو مانُ تي ها،
سچن سخت لڄن اڪيلو ڪيو آ.

بني صبر جيءَ ۾ ٿو پچندو رهان،
چوان سچ تہ ڦاهي تي چاڙهيو وڃان.
ڪريل پن پيلو پهاريل مٿي،
رهان معاشرا آب هاريل جيئان.
دليلن ۾ سوچن جا درياءَ سپ،
ڪرن مون ۾ پو پيي ٿڏيو ٿو وڃان.
مان ڪارانيل مهر تو ڪان سوا،
ٽٽل اپ جو چڻ ڪوتارو هجان.
مان ڏيڏر نہ آهيان جو بئي هنڌ وڃان،
ڪنول آب جي مان سڪڻ سان سڪان.
بلا شڪ اچي ڪوئي سَچ کي ڇُهي،
مگر ناهہ ممڪن وڪامي پوان.
پراون ۾ پنهنجن جي آڏو عجب،
صدين کان موهن جو دڙو ٿو لڳان.
غريبن جي آٿت ۾ آڌار ٿيان،
ٿرن جي مٿان ٿي مان بارش وسان.
مان ظالم جو نڙ گهٽ نهوڙي وڃهان،
رتو چاڻ ڇهرن بکن تي لکان.
ڪبي لوپ آهي سچي آ ضمير،
وڃان يار امجد مان ڪاڏي وڃان.

جي تنهنجن فريبن کان واقف هجان ها،
ڪڏهن پيي نہ توسان محبت ڪيان ها.
تڪايل اکين کي پو آرام ڏيان ها،
جي منزل جون واٽون نہ پلجي وڃان ها.
ڪنڌن وانگي چپندي خبر جي هجي ها،
تہ اهڙي مان شهرت ڏکاري چڏيان ها.
وڇون بٽجي منهنجو هو سنڌ سنڌ ڏنگيندون،
گهڙيون تو سان گهاريل نہ سانڍي رکان ها.
ذرو درد جهوڙي نپوڙي چڏي ٿو،
خوشين جي نہ سائي ۾ پلندو رهان ها.
جتي ڪونج ڪوڙي اچي پير پنهنجا،
مان اهڙي تہ وڻ جي ڪا ٽاري هجان ها.
خبر جي هجي ها پري هيٺ ڪرنديون،
صديون تنهنجي عظمت جي پوڄا نہ ڪيان ها.
اي امجد تون ماڳن تي پهچي ڏسين ها،
اشاري سان طوفان روڪي چڏيان ها.

زندگي جي واسطي،
۽ خوشيءَ جي واسطي.
ڪجهہ وڪامي ٿا پون،
بي بسيءَ جي واسطي.
سونهن سڏڪا پئي ڏنا،
دلبريءَ جي وسطي.
خيال تو کي ٿو سڏيان،
شاعريءَ جي واسطي.
تون هلي آ اي خوشي،
زندگيءَ جي واسطي.
مون تہ بخشيا سڀ گناهہ،
دوستيءَ جي واسطي.
گيت ڳايا ٿا وڃن،
سورميءَ جي واسطي.
پاپ چاٽي ٿا ڪيون،
هڪ خوشيءَ جي واسطي.
مون تہ پوڄا ٿي ڪئي،
هر گهڙيءَ جي واسطي.
سڪ منجهان شايد سڏيو،
دل لڳيءَ جي وسطي.

رنگ رچايا ٿا وڃن،
ٻارڙيءَ جي واسطي.
انقلابن جو اچڻ،
بهتريءَ جي واسطي.
گهپ انڌيرن پئي سڏيو،
روشنيءَ جي واسطي.
پيار امجد ٿو ڪري،
ڪو ٽڳيءَ جي واسطي.

انڌيرن جي دلدل ۾ ڪاهي پيو آ،
ندورو هي انسان ڪاڏي وڃيو آ.
هو قومن جي تاريخ مذهب ثقافت،
ڇو حيوا بڻجي لتاڙي رهيو آ.
مان انصاف توکي سڏيندو رهيو آ،
ڪروڙون هي بي ڏوهہ ڦاهي چڙهيو آ.
بکايل ۽ پيرين اگهاڙي جي دانهن،
خدائي ڪي ڇڻ ڪنهن رئاري ڇڏيو آ.
تون ٻوڙڻ جي.ان کي ٿو ڪوشش ڪرين جو،
وڏين مشڪلن سان ڪناري لڳو آ.
ڏسي سونهن پويت گلابن ۽ پونئرن،
ٻيو ڪسڪڻ شروع چند تاري ڪيو آ.
جوانيءَ ۾ موهن دڙو ٿي ويو آ،
ڪراچيءَ ۾ ڪونڊر کهائي وريو آ.
پٽي گل ٿوهر لڳايا ها پنهنجن،
۽ پنهنجن ئي گهرڙو ٻهاري ڇڏيو آ.

هر ڪا محفل مياٺي هجي،
جنۡ ادب جي پجاٺي هجي.
بس صدارت ڪندي دوستي،
بل هو راٺن ۾ ڪاٺي هجي.
رت جو چنڪار روڊن تي ڪاش،
هيءَ حقيقت ڪهاٺي هجي.
حسريون منهنجون رهجي ويون،
جوت منهنجي اجهاٺي هجي.
سوپي ماٺيندي آخر ڪريو،
ڪاوشن تي ڪو پاٺي هجي.
ڪجهہ تہ چئو روح بيدار ٿئي،
ڳالهہ پل ڪا پراٺي هجي.
تنهنجو هي قيد خانو لڳو،
جنۡ مان منزل ڪاماٺي هجي.
باق بٺجي تہ انسانيت،
شهر مان اڄ اڏاٺي هجي.

پيغام پريل واءُ اچڻ ڏي،
ڪا چيخ ٻڌان ٿو مان ٻڌڻ ڏي.
هي پوش شرافت جا لهن ٿا،
هڪ رات جي منظر کي ڏسڻ ڏي.
انسان جي تقدير متائي،
اهڙو تون هينئر نظم لکڻ ڏي.
معصوم لٽيا ڏينهن ڏني جو،
اچرج ۾ رهان ٿو مان رهڻ ڏي.
نفرت جون رڙيون بند ڪري ڇڏ،
ڪوئيل جي مٺي ڪوڪ ٻڌڻ ڏي.
ڪو روح ڇڏي جسم اڏاميو،
آزاد فضائن ۾ ڏسڻ ڏي.
ڪٿ ڏان لکڻ جو آ لکان ٿو،
حالات لڪائن ٿا لکڻ ڏي.
سنڌڙيءَ سان ٿيو عشق انڌو آ،
نقصان پوي ٿو ته پوڻ ڏي.
ضد وقت ڇڏي ڏي ۽ رکي پئو،
پنتي جي رهيا تن کي پچڻ ڏي.
پاڇن ۾ لڪيل راز آ امجد،
پاڇن جي پنيان مون کي ڊِکڻ ڏي.

همدرد ڪڏهن ڪين ڪتي دوست مليو آ،
توڙي جو ڳلي ڳوٺ سڄو شهر گهميو آ.
بي درد زماني کان گهڻو درد مليو آ،
اکڙين مان جڏهن آب ڪتو خون وهيو آ.
اهڙي ڪاهوا آهہ گهلي پنهنجي چمن ۾،
ڪائي نہ ڪلي ۽ نہ ڪوئي گل ئي کليو آ.
فرقت جي تپش اهڙي طرح آهہ جلايو،
ڄڻ باهہ جي آڙاهہ ۾ ڪو لوح جليو آ.
واجب نہ ائين آهہ ڪري ياد وسارڻ،
دل ڪي تہ اهو فڪر سڄڻ ڳاري رهيو آ.
جي ساهہ پنيان پيي تہ پنيان ڪنهن جي سهاري،
سايو نہ سچيءَ راهہ ۾ ڪومون ڪي مليو آ.
ديوار درن ڪي ٿو چڙيان حال ٻڌائي،
امجد نہ ڪڏهن پين سان وجي سور سليو آ.

پي زهر پريو جامہ خطا ڪجهہ تہ ڪري ڏس،
الفت جي اها رسمہ ادا ڪجهہ تہ ڪري ڏس.
سائل جي سدائن تي عطا ڪجهہ تہ ڪري ڏس،
بيمار محبت جي دوا ڪجهہ تہ ڪري ڏس.
هن قهر جي ڪارڻ ڪيو آهي انڌيرو،
پنهنجي ئي قدمہ ساڻ ضيا ڪجهہ تہ ڪري ڏس.
افسوس بهارن کي خزائن آ ڏڪايو،
حالات مٿان پاڻ فدا ڪجهہ تہ ڪري ڏس.
بيچين بشر کي نہ ملي چين سگهيو آ،
مجبور بشر لاءِ ڀلا ڪجهہ تہ ڪري ڏس.
هيءَ سنڌ رهي شاد دعا آهي اها ئي،
امجد جي صدا سان تون صدا ڪجهہ تہ ڪري ڏس.

مون کئي توسان وفا ايذي نہ کر بيواجبي،
ٿو رهين جاني جدا ايذي نہ کر بيواجبي.
تو ڏنو ڇو زخم آ ايذي نہ کر بيواجبي،
تو کئي مون سان دغا ايذي نہ کر بيواجبي.
سونهن پنهنجيءَ تي پلا ڇو ناز نخرا ٿو ڪرين،
جنهن ۾ ناهي ڪا بقا ايذي نہ کر بيواجبي.
تون سهارو آن جيئڻ جو تون خزانو پيار جو،
اڄ ملي وڃ تو منا ايذي نہ کر بيواجبي.
تون بهارن جي هوا تون قرارن جي گهڙي،
تون جگر جي آن دوا ايذي نہ کر بيواجبي.
تون پکي بڻجي اڏامي اڄ ڏکايل ڏيهہ ڏي،
قرب ڪرمون تي منا ايذي نہ کر بيواجبي.

حسنين جي نظرن سان قتلامر ٿي پيس،
زماني ۾ حسرت جو همر نامر ٿي پيس.
گهٽو ئي لڪايم محبت کي ليڪن،
سڄي شهر ۾ نيٺ بدنامر ٿي پيس.
زماني اجهايو ڏيئو چاهتن جو،
غضب آهہ مئي جو ئلهو جامر ٿي پيس.
مون کان ڪين ڳنڍجي سگهيا چاڪ دل جا،
مان ناڪامر ناڪامر ٿي پيس.
جي خاصا رهيا تن اڳيان عامر ٿي پيس،
مان خد نامبر خود ئي پيغامر ٿي پيس.
عجب حال امجد بڻيو عشق ۾ آ،
مليو خاص ڪوئي تہ مان عامر ٿي پيس.

رهي باٽَ اوندهه ستارن جي هوندي،
خزان ٿي ستائي بهارن جي هوندي،
اڪيلي رهڻ ۾ نه غمگين ٿيان ها،
اداسي رهي آهي يارن جي هوندي.
ڇڏي سير ڪي ڪين پهچي سگهي آ،
مقدر جي ٻيڙي ڪنارن جي هوندي.
ستائي ٿي مون کي زماني جي گردش،
نه آهي سڪون ڪو سهارن جي هوندي.
ڏکن ڇو وڪوڙي ڇڏيو آهه امجد،
پري ٿي خوشي وئي دلارن جي هوندي.

سڪل وڻ ڪي بهارن جون هوائون ڇا ڪري سگهديون،
محبت جي مريضن ڪي دوائون ڇا ڪري سگهديون.
اذيت سان وڙهي جيڪو هميشہ سوپيارو ٿيو،
انهيءَ ڪي وقت جا مانگر بلائون ڇا ڪري سگهديون.
وڃي ٿي ختم ٿيندي زندگي دنيا جي ڌوڪن ۾،
هجي جو سنگ دل ان ڪي صدائون ڇا ڪري سگهديون.
سچائيَ کان سوا هيءَ زندگي بس دربدر آهي،
سچي ڪي ظلم جون ڀاريّ سزائون ڇا ڪري سگهديون.
نہ جيڪو ٿو محبت آل احمد سان رکي امجد،
انهيءَ مروان موذيءَ جون دعائون ڇا ڪري سگهديون.

پري ٿيو مون کان منزل جو ڪنارو پڻ اجا آهي،
بروکو منهنجي قسمت جو ستارو پڻ اجا آهي.
رهي، تو دور نظرن کان رهي بيشڪ سڄڻ منهنجو،
مگر يادن جو دل ۾ عڪس يارو پڻ اجان آهي.
توجہ پل نہ ڏين مئخورا مئخاني ۾ غم ناهي،
نظر جو جام ڏيندو سو دلارو پڻ اجان آهي.
چمن ۾ جي سکل پن ٿي پيا سا وا تہ چاتي پيو،
جليل منهنجي اندر جو گل بهارو پڻ اجان آهي.
نہ ايندو موت جيتر يار جي آمد نہ ٿي امجد،
رهيو جنهنجي تمنا تي گذارو پڻ اجان آهي.

سڄڻ تنهنجي رهي مون کي سدائين انتظاري آ،
اڄي ڏس منهنجي حالت کي اکين مان آب جاري آ.
کيو روشن مون رستن کي ڪڏهن ايندين اڱڻ منهنجي،
هميشہ تنهنجي الڪي ۾ حياتي مون گذاري آ.
ويا گذري زمانا پر سنيهو ڪين آ پهتو،
مٺا مل تون اچي هاڻي جدائي جان ڳاري آ.
هميشہ ڏي نہ ڏک ايذا سهڻ جي ڪين سگهہ آهي،
ڏکن جي لاءِ مون توسان رکي ڇا يار ياري آ.
نرالا ناز نخرا ۽ ڪتيون مٺيون ملاقاتون،
انهن يادن ڏني منهجي بدن ۾ بيقراري آ.
وساريو تو جيئن مون کي تئين مون تو کي ساريو آ،
سنياري توکي مون پنهنجي سدا قسمت سنواري آ.
ضروري آهہ غم انسان جو هر دم رهي امجد،
رهيو جنهن ۾ نہ غم آهي اها دل مون نہ ڏاري آ.

بگڙيل بخت بڻائڻ آيو،
ناتو يار نڀائڻ آيو.
ڏور ڪري ڏک منهنجا ساجن،
سک جي سيج سجائڻ آيو.
الفت اوج تي آڻڻ خاطر،
فرقت محب مٽائڻ آيو.
ڪارين راتين ڪي ٽڪرائي،
ڏينهن سان ڳنڍون لائڻ آيو.
ويرانيءَ جي وسطيءَ ۾ اڄ،
گل تيل ديپ جلائڻ آيو.
دردن جي دنيا ۾ امجد،
سک جا گيت ورهائڻ آيو.

ڏيان بيسهارن کي هر دم سهارا،
پکيڙي چڏيان علم جا چند تارا.
انڌيري ۾ ٻٽجي وجان روشني مان،
برائي کري ڏور آڻيان سڌارا.
چڱائي ۾ منهنجي گذر ٿي حياتي،
پلي کن ستم مون تي سنسار وارا.
بکايل اڃايل ڏکايل بشر جا،
مٽائي ڇڏيندس اهي اهنج سارا.
خزان جي پٽي پاڙ پنهنجي هٿن سان،
چمن ۾ نزاکت جا آڻيان نظارا.
مان هيٺن جو همدرد ٿي هر قدم تي،
ڏکائي ڇڏيان ڏيهہ ۾ ڏاڍ وارا.
سچائي تان امجد کجي ساهہ صدقي،
کرڻ کين گهرجن انهيءَ کان کنارا.

چو رئان مان چو رڙان چپ رهان بس چپ رهان،
بي بسيءَ ۾ چا ڪيان چپ رها بس چپ رهان.
مان مصور ڪو هجان تنهنجي صورت ٺاهيان،
پر چمان سجدا ڪيان چپ رهان بس چپ رهان.
مان جي شاعر ڪو هجان، سونهن تنهنجي تي لکان،
ڪين محفل ۾ پڙهان چپ رها بس چپ رهان.
بادلو برسي پئو ٿر جي هر هڪ ڪنڊ تي،
دانهن ٿو پياسي ٻڌان چپ رها بس چپ رهان.
ڪوهہ جيڏي آ ٻٽي ڳوري منهنجي زندگي،
ڪيئن قدم اڳتي ڪڻان چپ رها بس چپ رهان.
تون تہ تڙپي ٿو پوي ڪو جي روئندو ٿو ڏسين،
مان ڪلان امجد روئان چپ رها بس چپ رهان.

بوڙڻ کي ٻاڪائين ڇو ٿو،
پنهنجو هانءُ هڇائين ڇو ٿو.
جيڪي پنهنجي ڏن ۾ آهن،
تن لئہ وقت ٽوڃائين ڇو ٿو.
سورج جي ايرڻ کان اڳ ۾،
گهر جو ديپ اجهائين ڇو ٿو.
جيڪي تنهنجا ناهن تن لئہ،
در در ليئا پائين ڇو ٿو.
ٻي بس پنورن خاطر آخر،
پنهنجو ،من تڙپائين ڇو ٿو.
پاڇولن جي پويان ڊوڙي،
پنهنجو ساهہ سڪائين ڇو ٿو.
ڪاريهر جي ٻر ڏي آخر،
پنهنجي وک وڌائين ڇو ٿو.
سک جو سورج ايريو ناهي،
گيچ خوشيءَ جو ڳائين ڇو ٿو.
پٺسي جي آ دنيا امجد،
سڪٽا ٻول ٻڌائين ڇو ٿو.

ڏکن جي مان ڏونگر کي ڏاري پوءِ مرندس،
گهٽائون نحوست جون ٽاري پوءِ مرندس.
رڙين روڄ پڙڪن جي هن سر زمين تي،
خوشين جون گهڙيون چار گهاري پوءِ مرندس.
مڃان ٿو تہ هيٺو آهي حال منهنجو،
مگر نسنڌ رهزن جا ڪاري پوءِ مرندس.
اُجهائي تو ڏيئو ڇڏيو آ مگر پڻ،
سچائيءَ جو سورج اياري پوءِ مرندس.
حياتيءَ جي هر هڪ گهڙيءَ جو قسم آ،
سنڌو سيڻ تنهنجي سنواري پوءِ مرندس.
فنا جي ڪري ڪونہ پيدا مان ٿيو هيس،
فنا کي تہ يارو مان مري پوءِ مرندس.
مان رهزن جي دلدل مان هڪ ڏينهن ڏسجو،
هي سنڌڙي لڳائي ڪناري پوءِ مرندس.
حياتي يلي سات امجد ڇڏي ڏي،
مگر ديپ چاهت جا ٻاري پوءِ مرندس.

خوشيءَ سان ڏکن ۾ رهڻ ناهي سولو.
مسلسل ڪنڊن تي هلڻ ناهي سولو.
تلي تيز طوفان ۽ انڌيءَ جي هوندي،
ڪڪائون ڪو جهوپڙو اڏڻ ناهي سولو.
هتي حام حق جي ته هرڪو هڻي ٿو،
مگر سچ منهن تي چوڻ ناهي سولو.
چيو ڪربلا جي مٽي روئي مون کي،
بڪن ۽ اڃن ۾ وڙهڻ ناهي سولو.
سسي وئي جدا ٿي عنايت جي ڏڦ ڪان،
بلاول جيئان پسجي وڃڻ ناهي سولو.
نه واريءَ تي تاريخ محفوظ ٿيندي،
۽ پاڻيءَ تي ڊوڙڻ ڊڪڻ ناهي سولو.
روانيءَ سان چاهيان ٿو امجد لکان پر،
غزل ايترو بي لکڻ ناهي سولو.

پيار ڪري پڇتائين ڇو ٿو،
پنهنجو من تڙپائين ڇو ٿو.
مرڪون مرضيءَ ساڻ قرائي،
گيت ڏکڻ جا ڳائين ڇو ٿو.
ڪانڊيرن جيئان دوست اڇوڪا،
ڳيچي ڳل تون لائين ڇو ٿو.
من جي ماري سندرتا جو،
اهڙو وهہ پو ڪائين ڇو ٿو.
بيحس ٻوڙن گونگن کي تون،
لفظن سان سمجهائين ڇو ٿو.
جيڪي ويري ڏرتيءَ جا هن،
تن کي امجد يائين ڇو ٿو.

ڏاڍ ۽ زوري اوج تي آهي،
چمچا خوري اوج تي آهي.
ڪنهن کي چئجي گهٽ تون آهين،
سيد ڪوري اوج تي آهي.
ڪلهہ جو ليڪڪ اڄ جو ڏاهو،
ادبي چوري اوج تي آهي.
ڪنهن ڪنهن تي الزام ڏجي اڄ،
چورو چوري اوج تي آهي.
مون وٽ انسان سڀ کان افضل،
تو وٽ غوري اوج تي آهي.
(غوري مزائيل)

خطابن کان مون کي جدا ڇو ڪيو تا؟
ربابن کان مون کيُ جدا ڇو ڪيو تا؟
گناهن جي ويجهي ڪرڻ وارئو آخر،
ثوابن کان مون کي جدا ڇو ڪيو تا.
رڳو يار الزام مون تي مڙهيو تا،
جوابن کان مون کي جدا ڇو ڪيو تا.
خوشيون چند گهڙيون رڳو ساڻ ڏينديون،
عذابن کان مون کي جدا ڇو ڪيو تا.
اوهان وٽ محبت نہ مون لاءِ پنهنجي،
عتابن کان مون کي جدا ڇو ڪيو تا.
جهلي جهول سنڌڙيءَ جي تاريخ چئي ٿي،
ڪتابن کان مون کي جدا ڇو ڪيو تا.
هو ڏس ٻار ڇَپڻيءَ ۾ پوپٽ ڇوي ٿو،
گلابن کان مون کي جدا ڇو ڪيو تا.
هي انسان ڌرتيءَ جو باب آهي، ڌرتيءَ،
جي بابن کأن مون کي جدا ڇو ڪيو تا.

هر ڪنهن آڏو ڪرندا ناهن،
ڳوڙها منهنجا سستا ناهن.
تعريفون چو تنهنجون ڳائين،
شعر هن منهنجا چمچا ناهن.
منهنجا مرشد سنڌ جا ماڻهو،
ڪنهن کي ڏيندا ڌوڪا ناهن.
چپٽي تنهنجيءَ تي هي نچندا،
ماڻهو اڄ جا سادا ناهن.
سنڌ جي خاطر سڏڪي پيو آن،
سولا ايندا سڏڪا ناهن.

يادون تنهنجون ڳوڙها ٻٽجي،
اکڙين ۾ ايندِيون هن اپري.
ڪالهہ چوان پيو ڪجهہ يي ناهي،
سمجهي ويو هان چاهي دوري.
اوجاڳا رانديون تا ڪيڏن،
دردن سان لاوارث سمجهي.
وچڙي توڪان تو وانگي مان،
وقت ڪنيان تو سڏکي روئي.
جن يي ڏار اسان کي ڪيو آ،
شل هو مرنڌا تڙپي تڙپي.
واءُ وسيلي نياپا منجيا،
دل جي هر ذرڪي سان گڏجي.
پيار اصول مٽان مون گهوريو،
معاف ڪجان تون مون کي منڙي.
روحاني گڏ آهي امجد،
جسماني جا ڏور رهي ٿي.

چپ سان جڙي هيءُ جيءُ ويو،
ويڙهہ جو ارادو ٿي ويو.
هاڻ پل حياتي پئي ڪٽي،
قوم، چاهہ تنوسان ٿي ويو.
هو تہ جاهلن جي موت لئہ،
زهر جو هو پيالو پي ويو.
دشمنيون سموريون پيش پيس،
انتقام ئي پلجي ويو.
اوندهہ جو نہ واپاري هيو،
هوڏئي تہ شعلائي ويو.
سنڌ جا بڌي هو داستان،
ٺهڪ مون وٽان موٽي ويو.

الجهي سلجهي الجهي پيو ٿو،
اندر ۾ هو ڦٿڪي پيو ٿو.
بيداريءَ سان ويڙهن هئي هئي،
گوشت اڏيءَ جڻ ڪپجي پيو ٿو.
قوم سڄي جو درد هو هن کي،
پر تو ناهي سڏڪي پيو ٿو.
سنڌڙي تو سان پيار اسان جو،
سمندن وانگي چلڪي پيو ٿو.
تنها جيڪو ماريو ويو هو،
تاريخن ۾ ٻهڪي پيو ٿو.

چپ کلي پيا ٻولي ڄڀ تي،
چانو ويهاري روئي ڄڀ تي.
اندر جنهن جو جهڙو آهي،
تهڙي ٻولي ٻولي ڄڀ تي.
شخص پلي کو اونهو تي پئي،
هڪ ڏينهن ان کي کولي ڄڀ تي.
قومي غيرت ناهي، ان جي،
سير نہ هڪڙي تولي ڄڀ تي.
سياست دانن ويڪائن جي،
طوطي وانگر ٻولي ڄڀ تي.

عشق جو هر باب آهي،
منهنجي فطرت ۾ سمايل،
امن، سچ جي لفظ وانگر،
آهہ الفت ۾ سمايل،
انقلابي ويڙهہ جي ٿئي،
جيت جرئت ۾ سمايل،
هر بديءَ کان ڇوٽڪارو،
يار نفرت ۾ سمايل،
ڪوڙ اڄ جي آدميءَ جي،
آهي عادت ۾ سمايل.

مري ويا سمورن جا جذبات آهن،
تڏهن ئي تہ بگڙيا هي حالات آهن.
ڪليشن، ٿري ناٽ لانچر اهي سڀ،
بشر جي تباهيءَ جا آلات آهن.
سڄي عمر ڪائي مڃن ٿا نہ جيڪي،
وڏا اهڙا انسان ڪم ذات آهن.
وڏيا ويچا وڻ جي تہ پاڙن جيئان هن،
سڄي قوم بگڙڻ جا فڪرات آهن.
خيالن نہ نيٺن چڏيو اوپريءَ ڪي،
پڪارون ڪندا هو سڄي رات آهن.
وڇوڙي جو احساس جنهن دم ٿئي ٿو،
سي لمحا او منٽ تہ سڪرات آهن.
اذيت ملي آهہ امجد جڏهن پي،
ڪندا تنهنجا واعدا ملاقات آهن.

پيار توسان ڪيو،
چئِي دل جو ويو.
مرڪ مون کان کسي،
لڙڪ مون کي ڏنو.
تو اشارو ڪيو،
خوب هر ڪنهن لٽيو.
سچ تو کي سڏيو ؟
لوڪ دشمن ٿيو ؟
سونهن جي سمنڊ ۾،
ڪو ٻڏيو ڪو تريو.
عِلم جي شهر ۾،
لوڪ حيوان ڏٺو.

ڏونگر ڏاري آنءَ سگهان ٿو،
اپ جو ڦاڙي هانءَ سگهان ٿو.
پنهنجي من جي سندرتا تي،
ڪين وهاري ڪانءَ سگهان ٿو.
ويري جيڪي ڏرتيءَ جا هن،
تن جو ميٽي ٿانءَ سگهان ٿو.
جنهن ۾ ظرف ذرو پي ڪونهي،
اهڙو پوري ٿانءَ سگهان ٿو.
دشمن کي ناڪام ڪرڻ جو،
امجد ڄاڻي ڏانءَ سگهان ٿو.

نراس آن مان نرمل نظارن جي هوندي،
خزائن تي ڏنگي پئي بهارن جي هوندي.
اها بد نصيبي نہ آهي تہ ڇاهي،
اڪيلو رهان ٿو پيو يارن جي هوندي.
نہ پهچي سگهي آهي منزل تي اڄ پڻ،
مقدر جي ڪشتي ڪنارن جي هوندي.
ڏجي منهن تہ ڪهڙي طرح گردشن کي؟
جڏهن بيقرار آن قرارن جي هوندي؟
زماني جي هرشيءِ تي اوندهہ جو راڄ آ،
رهي گگہ ٿو چنڊ تان جي هوندي.
جيئڻ جو سليقو ڪٿان آڻيان امجد،
مان مطلب پرستن، غدارن جي هوندي.

ساز آهي سور ناهي دوستو،
زندگي ناسور ناهي دوستو.
غور سان پل ڏس خوشيءَ جي رنگ کي،
ٿيو ڪڏهن ٻي چور ناهي دوستو.
ڏوڪڙن تي حوصلا هن جا جهڪن،
ايترو مجبور ناهي دوستو.
سنڌ لئہ امجد وڙهيو هر دور ۾،
ڏس مڙيو هو مور ناهي دوستو.

ڏيئي سان ڏسڻ سچ ٿو چاهين،
وڏو يار نادان آهين.
بارودي برسات وسائي،
ڌرتيءَ تي تون ڇا ٿو چاهين.
آنءُ تہ هڪ ڏينهن وڃڻو آهيان،
ڇو ٿو ويندڙ کي رنجائين.
منهنجي ڇيڪي روح کي آخر،
ڇو ٿو زوري پٿر بنائين.
حقيقت تون ڄاڻين جڏهن خود،
پرستيءَ جي ديوار ڍاهين.

سوچون منهنجون اوندهہ ڪان پو،
پرنديون رهنديون اوندهہ ڪان پو.
ڇاٽي ڇڏ تون ظالم تنهنجو،
پيچو ڪنديون اوندهہ ڪان پو.
روشن خيالي تحريرون ڏس،
منهنجون وڙهنديون اوندهہ ڪان پو.
ليڪ سمورا نوڪون قلمون،
شعلو ٻٽبيون اوندهہ ڪان پو.

منهنجي دل جي ويرانن ڏانهن،
هوريان هوريان ڪير اچي ٿو.
سچ منافق کي چئي ڏس چڻ،
ڪاريهر تي پير اچي ٿو.
شهرت مون کان دور هلي وڃ،
اکڙين ۾ انڌير اچي ٿو.
نفساني خواهش سان سائين،
من اندر ۾ مير اچي ٿو.

بدن کي کري دم سلامي وجي ٿو،
هوائن ۾ ڏيئو اجهامي وجي ٿو.
حياتي اٿئي چئن ڏينهن جو چٽڪو،
کري فرض پورو پيامي وجي ٿو.
اذيت کي سيني لڳائي هو سرڙو،
وڃيل، سرخرو ٿي، غلامي وجي ٿو.
سڄڻ جي ڇڏي غم کجي کهڙو امجد،
پکي پر ڦٽڻ تي ڏامي وجي ٿو.

سج ۾ اک اڙائين چو ٿو،
پنهنجو پاڻ جلائين چو ٿو.

پٿر هرگز ترندو ناهي،
پاڻيءَ ۾ اڇلائين چو ٿو.

جن جو شيوو دوکو اُهي،
تن ڏانهن تون واجهائين چو ٿو.

سمنڊ ڪناري گهر آ تنهنجو،
واڳن کان لهرائين چو ٿو.

نيٺ ته منزل ماڻيندا سين،
اونداهيءَ کان گهبرائين چو ٿو.

درد جي تون مان خوشيءَ جي ڳالهہ ڪيان
گهپ ۾ ٿو روشنيءَ جي ڳالهہ ڪيان.

تون سڄي سنسار جون ڳالهيون ڪرين،
مان رڳو هن ڌرتيءَ جي ڳالهہ ڪيان.

جهول ۾ بيهوش تيندي ٿي وڃي،
بک وگهي هن ٻارڙي جي ڳالهہ ڪيان.

تون ڀلي هٽلر هلاڪو ڳاءِ مان،
آدميءَ جي دوستي جي ڳالهہ ڪيان.

ڇوڪرين جي بيرخي تي روئين پيو،
مرڪٽي هڪ ڇوڪري جي ڳالهہ ڪيان.

موت جي موجودگيءَ ۾ هرگهڙي،
مان تہ "امجد" زندگي جي ڳالهہ ڪيان.

ها نسورو سور ٿيندي ٿي وڃي.
زندگي ناسورو ٿيندي ٿي وڃي.

ڏس جواني هٿ ڇڏايون ٿي وڃي،
هئي حياتي جهور ٿيندي ٿي وڃي.

دائرن ۾ اڄ پيلا هر خير جي،
ڳالهه چو محصور ٿيندي ٿي وڃي.

پيار جي هوءَ ڪا وڏي آ طالبو،
پيار ۾ مخمور ٿيندي ٿي وڃي.

هر جڳهه تعريف هن جي سونهن جي،
تنهنڪري مغرور ٿيندي ٿي وڃي.

جيترو "امجد" خوشيءَ جي ڪير ڊڪون،
اوترو هوءَ ڏڏور ٿيندي ٿي وڃي.

خطا وار آهيان سزائون پلي ڏيو.
گنهگار آهيان سزائون پلي ڏيو.

جي ڪم ظرف آڏو تون هاڪار آهين،
مان انڪار آهيان سزائون پلي ڏيو.

وچن جيڪي ڪيا هن مان هر هڪ وچن سان،
وفادر آهيان سزائون پلي ڏيو.

هو سچ تي ٿا دانگي ملن پيا مان سچ جو،
تہ سينگار آهيان سزائون پلي ڏيو.

مان سنڌ جي ذري ڪانْ ذري جو مجانْ ٿو،
پرستار آهيانْ سزائون پلي ڏيو.

سزا جيڪا چاهيون پلي ڏيو پلي ڏيو
مان للڪار آهيان سزائون پلي ڏيو.

توہن يونيورسٽي سائنڻ
ٻڌجي پوندي آهي ڏائڻ.

باغيچن مان اڏري مون کي،
ٿهڪ بہ ايندا آهن ڪائڻ.

وڻ ٽڻ ٻوٽا پوپٽ گلڙا،
سي بہ اچن ٿا چڻ چيڙائڻ.

ليڪچر سارا استادن جا،
ايندا آهن پيپند وسائڻ.

زهر لڳي ٿو ڪنهن سان پلجي،
ياڪر پائڻ هٿ ملائڻ.

ڪرسيون بيرا ڪنٽن ساري،
گڏجي اچن ٿا باهہ لڳائڻ.

پالو لڳندو آهي "امجد"
ڪو جي ايندو آهي ڪلائڻ.

پيش ايئين اڇن ڇو گهڙيون ٿيون.
ماس منهنجو پٽن ڇڻ ڳجهون ٿيون.

وقت کي پئي ڇيمر هو نہ پلبي،
آب ۾ ڇا ڳرن ڪنڪريون ٿيون.

غور سان تون ڏسين هر شيءِ، مون کي،
ڏسندي تنهنجون جهڪن ڇو اکيون ٿيون.

عشق جون ڳالهيون جرڪٽيون ٿئي،
سي ڪڏهن پيي نہ ٿين ميريون ٿيون.

سال ٿيا ڇو نہ پلجي اڇين ٿي،
ڳالهيون تنهنجو وڃن سڀ رنيون ٿيون.

ويرانن جو گهر تي سمجهين.
مون کي چو پٿر تي سمجهين.

ڪوڙن ڪن ڪردارن وانگر،
سچ کي تون خنجر تي سمجهين.

ماءُ کان ممتا اڏري وئي آ،
قيامت کي بہ خبر تي سمجهين.

تو لئہ دل رانديڪو، ڪيڏي،
فرض هٺ ٺوڪر تي سمجهين.

خوشيون جيڪي بخشي ڇڏيون هئي،
مون وٽ سي اوڌر تي سمجهين.

خود کي چو ناهيندي آهين.
تون تہ هئين ئي وٺندي آهين.

ان جي گھاٽي ڇانوَ هجان جنهن،
وڻ جي هينيان ٻيهندي آهين.

مون لئہ مقدس سي ئي آهن،
جن رستن تي تون گهمندي آهين.

سچ هجان سياري جو جنهن جي،
ٽڙڪي تي تون ويهندي آهين.

جڳ جي ساري سونهن ڪٺي ڇو،
يونيورسٽي ويندين آهين.

ميلا لڳجي ويندا "امجد"
ڇا لئہ ڏاڍيان کلندي آهين.

فون جي تنهنجو ايندو آهي
الڪو اڏري ويندو آهي.

توسان ڳالهائيندي پياري
ڊڪ ڇو وقت پرڀندو آهي.

تنهنجن نيڻن نخرن تي ئي
شعر قلم جوڙيندو آهي.

گوڏن ۾ منهن يا لڪائي،
تولئه پيو سوچيندو آهي.

مان نه وچان تي لفظ وڃڻ جو،
جان سچي چيريندو آهي.

هر ڏڙڪو "امجد" جي دل جو،
توکي پيو ته سڏيندو آهي.

سوچ اسان جي دهرائيندا،
نفسن کي جي نچرائيندا.

هر دئور يلي ڏس ارڙا ماٺھو
سولن کي پيا شرمائيندا.

قومي جذبن وارا ڏسجو،
طوفانن کي تڙپائيندا.

لاٽ شعور ٻري ٿي، تنهن سان،
جڳ سڄي کي جرڪائيندا.

ٿهڪن کي هو ياڪر پائي،
ڌرتي ساري ٻهڪائيندا.

ڪڪڙن وانگر عيبن کي هو،
ڪردارن سان ڦڙڪائيندا.

واچوڙي ۾ ويڙهي سيڙهي،
ڪوڙ ڪپت کي ڦتڪائيندا.

پيار پريل سڀ بوسا "امجد"
سور سمورا سهڪائيندا.

سونهن شهر تي ويندي آهين.
سنڌ ڪپر تي ويندي آهين.

هلڪو ڳاڙهو جوڙو پائي،
شام پهر تي ويندي آهين.

جنهن ڏم مرڪي نيڻ کٽي تي،
سچ تہ ڪهر تي ويندي آهين.

گهر کان نڪتيءَ شهر سڄي جي،
خاص خبر تي ويندين آهين.

اوندهہ جاتي هوندي ان پر،
تون تہ سحر تي ويندي آهين.

منهنجي پتڪيل پيار پڪيءَ لئہ،
توئي شجر تي ويندي آهين.

آئيني جي سامهون "امجد"
جو تہ اندر تي ويندي آهين.

سنڌڙي وٽ ياد مون کي تون ڪجان
هر جهڳيءَ وٽ ياد مون کي تون ڪجان.

تون جڏهن پيي ٽورڙو ميڪپ ڪرين،
*درسنيءَ وٽ ياد مون کي تون ڪجان.

والڙيون پائي هلائين ڪنڌ جي،
والڙي وٽ ياد مون کي تون ڪجان.

چيلهہ پنهنجي ۾ ٻڌي ڪارئو نچي،
ناچڻيءَ وٽ ياد مون کي تون ڪجان.

وار پنهنجا جي سوارين تون جڏهن،
هٿ ڦڻيءَ وٽ ياد مون کي تونئ ڪجان.

ڳل لڳي جي موڪلائيندي رئين،
ان ونيءَ وٽ ياد مون کي تون ڪجا.

جي هيٺن پرفيوم جوڙي جي مٿان،
تنهن گهڙيءَ وٽ ياد مون کي تون ڪجان.

---

*آئينو

گل ڪٽي پنهنجي سڳيءَ ۾ جي هٽين،
گل سڳيءَ وٽ ياد مون کي تون ڪجان.

پيار ٻحشن ۾ تُرِي پئي وقت جي،
ساهميءَ وٽ ياد مون کي تون ڪجان.

جي وهاڻي تي وڃائي وار سمهين،
ڪٽ رليءَ وٽ ياد مون تون ڪجان.

تون اونڌيرن ڪان پڃي جي تي پڄين،
روشنيءَ وٽ ياد مون کي تون ڪجان.

تي گذر تنهنجو جڏهن پيي جي هتان،
ورستيءَ وٽ ياد مون کي تون ڪجان.

مون مڃو ڏي درد "امجد" درد ٿو،
پر خوشيءَ وٽ ياد مون کي تون ڪجان.

چو ڳڙن ڳوڙها مان سانديون ٿو وتان:
باهه جا شعلا مان سانديون ٿو وتان.

سوچ منهنجيءَ کي ڪري اغوا وئي.
ڪوڪلا جملا مان سانديون ٿو وتان.

مرڪ پنهنجيءَ ۾ لڪائي ذلتون،
پيو ڏنئين ڇاڇا مان سانديون ٿو وتان.

پاڻ هن ها پيار جا واعدا ڪيا.
ڇا ڪيئين واعدا مان سانديون ٿو وتان

بس لڳا "امجد" رڳو مون تي لڳا
ڏوهه هن سارا مان سانديون ٿو وتان.

اک ۾ ڳوڙهو خامشي ٿئي.
ڪنهن سان شايد دل لڳي ٿئي.

دوست جي ناراضگي ٿئي.
زهر جي پيتي چڪي ٿئي.

تون نہ ٿي جذبن کي چاڻين،
چا ڪندي هڪ بي رخي ٿئي.

ڪيئن بچان هڻ ڪڻ ڪان جيڪا
ٿوڪ تنهنجي ۾ لڪي ٿئي.

سمجهہ منهنجيءَ ٿي ڪلين ٿي
سا تہ منهنجي سادگي ٿئي.

ڪا ٿي بچندو ساڻ جنهن جي،
هيڏي ساري خامشي ٿئي.

ڏس اکيون ڳالهائني ٿيون،
ظاهر ڪيڏي خوشي ٿئي.

تهڪ ڳولها ۾ ڊڪي پئي ٿو زمانو سارو.
جي رڪين ٿي تہ رُڪي پئي ٿو زمانو سارو.

تنهنجي اکڙن ۾ ڪشش ڪهڙي چوان شڪتي آ،
جي ڏسين ٿي تہ جُهڪي پئي ٿو زمانو سارو.

تنهنجو آرس بہ غضب آهي، تنني پرزا ٿي،
تنهنجي قدمن ۾ پري پئي ٿو زمانو سارو.

توکان سهٽو نہ ڪتي آهہ جو سامهون ٿي پئي،
سونهن تنهنجيءَ کان لُڪي پئي ٿو زمانو سارو.

هي سجو جڳ ئي پسو پيو ٿو لڳي "امجد" کي
جي ڪلين ٿي تہ ڪلي پئي ٿو زمانو سارو.

ٻارن سان مان راند ڪيان ٿو.
اخبارون پيي خوب پڙهان ٿو.

ٽي وي ڏسندو ڪيسيٽون ۽،
ريڊيو پيي مان روز ٻڌان ٿو.

ڏينهن سڄو ۽ راتيون جاڳي.
سستيءَ سان مان جنگ جٽيان ٿو.

پڙهندو ڏسندو جيڪو ڪجهہ هان،
شعرن ۾ پو ان کي لکان ٿو.

ڪهڙي شيءِ آ مشڪل مون لئہ،
هر شيءِ مرضيءَ ساڻ گهڙيان ٿو.

سارو جڳ آ شاهد منهنجو،
ڏاڍ ڏسان ٿو سامهون ٿيان ٿو.

ڪير آ جيڪو مون کي هاري،
پيرن سان مان هار ٽڏيان ٿو.

پو پيي اٿنڻ اندر جي مان،
جند چڏائي ڪين سگهان ٿو.

هوش ۽ طاقت ذهن آ پو پيي،
خود کي مان لاچار پسان ٿو.

مون کان پيي شهزور کو آهي،
جنهن جي چپٽيءَ تي مان نچان ٿو.

هستي پنهنجي ساري وڃا ٿي،سوچ،
دونهون بڻجي وکري وڃان ٿو.

تاريخن ۾ سوپ هميشه،
ان جي آهي مان به چوان ٿو.

ڪيئن وڃان مان ان مان نڪري،
جنهن جي آوه منجهه پچان ٿو.

ڪڪر تيان تو گيسي ڪيان ٿو.
توبهه زاري هار مڃان ٿو.

عشق اڳيان مان گوڏا کوڙي،
رحم، رحم ۽ رحم گهران ٿو.

نظم

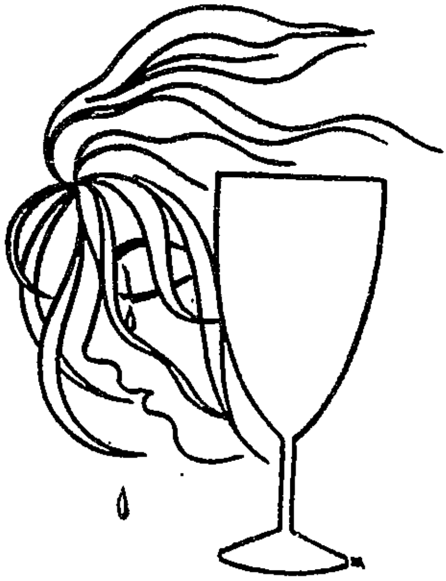

زندگي سورن سندو سامان آ،
زندگي ڪجهہ گوڙ ڪان گمسان آ،
زندگي آهي زماني ۾ ٺڳي،
زندگي انصاف سان ناهي ٺڳي،
زندگي نازڪ سڳي جو ناءُ آ،
زندگي قاتل وڳي جو ناءُ آ،
زندگي آ بوفا ۽ بيبقا،
زندگي هر پل بٺي آهہ جفا،
زندگي سان ٿي ويو ڇو ناهہ آ،
زندگي هڪ باهہ جو آڙاهہ آ،
زندگي هڪڙو خزان جو آهي گل،
زندگي سنسار جو بيڪار هل،
زندگي بچڙو لٽي تي داغ آ،
زندگي بس حسرتن جو باغ آ،

زندگي جڻ آهہ پٿر جو صنم،
زندگي ۾ آ وتو صدمن جنم،
زندگي جهونڪو هوا جو آهہ چڻ،
زندگي ڏوڪو وفا جو آهہ چڻ،
زندگي هر قدم تي ناڪام آ،
زندگي ڄڻ زهر جو هڪ جام آ.
زندگي آهي بيابان جي مثال،
زندگيءَ کي ڪو رهيو ناهي ڪمال،

* * *

زندگي اوندهہ جي بس هڪ رات آ،
زندگي بس موت جي سوغات آ،
زندگي آ انتظارن جي گهڙي،
زندگي بس فرقتن جي آ ڪڙي،
زندگي آهي وسايل هڪ ڏيئو،
زندگيءَ جي لاءِ ٿا جڳ جڳ جيئون،
زندگي انسان تي هڪ بار آ،
زندگي امجد وڏو آزار آ.

* * *

جبل، جهڙ ۽ بارش سُکل سبز ٻوٽا،
پٿون پٽ جهوپا محل روڊ رستا،
ڍنڍيون واهہ دريا سمنڊ ڪنارا،
سحر سج زمين آسمان چنڊ تارا،
سيئي ڪجهہ تہ هوندا مگر مان نہ هوندس.

* * *

هو ڪانون جي ڪان ڪان ۽ ڪوئيل جي ڪُو ڪُو،
هو جهرڪيءَ جي چون چون ۽ ڳيري جي گهو گهو،
پکين جا ولر ۽ ميهارن جي هو هو،
هلن جا لمارا ۽ ٻازن جا جهپٽا،
سيئي ڪجهہ تہ هوندا مگر مان نہ هوندس.

* * *

چوي بد چلن تو کو صياد مون کي،
بديءَ کان ڪندو موت آزاد مون کي،
نيڪو ڪار ڳڻجي ڪندا ياد مون کي،
زماني ۾ منهنجي گناهن جا چرچا
سيئي ڪجهه تہ هوندا مگر مان نہ هوندس.

* * *

ڪيو تو کي انسان زنده ضميرن،
۽ ڪاڏا ڏڪا نفس تنهنجي اسيرن،
مُلن، پادري، پير، پنڊت، اميرن،
غريبن ۽ هارين، وڏيرن جا جهيڙا،
سيئي ڪجهه تہ هوندا مگر مان نہ هوندس.

* * *

لڪائي ڪهاڻيون سوين ذرتتيءَ جون،
ڪندا سرد جذبا ۽ خاموش لوچون،
نہ جهڪنديون ڪڏهن انقلابي ڪي سوچون،
اذيت گهرن مان رڙيون سڏ پڙاڏا،
سيئي ڪجهہ تہ هوندا مگر مان نہ هوندس.

* * *

تڪر تنهنجي ڳولها ڪندي ڪو ٿڪيو هو،
پو معصوم چهرو چڙي جڳ ستو هو،
ڏسي ان ڪي پويون پهر ييي رنو هو،
پريل پيت پاپين جا ڪچڪا ۽ ٽپڪا،
سيئي ڪجهہ تہ هوندا مگر مان نہ هوندس.

* * *

ڏوهاريءَ سان هتڙي وفا ڪئي وڃي ٿي،
مزورن جي رت سان ضيا ڪئي وڃي ٿي،
ڀلائي ڪرڻ جڻ خطا ڪئي وڃي ٿي،
صدين کان هلندڙ هي قانون ڪوڙا،
سڀئي ڪجهہ تہ هوندا مگر مان نہ هوندس.

* * *

مٺي تو کان نفرت تہ هر ڪو ڪري ٿو،
لڳي تنهنجو ذرڙو تہ سڀ ڪو چڙندي ٿو،
مرڻ سان دفن هر ڪو تو ۾ ٿئي ٿو،
نشان تنهنجي عظمت جا هر دم ئي رهندا،
سڀئي ڪجهہ تہ هوندا مگر مان نہ هوندس.

* * *

قلندر، يتائي، سچل، شيخ، پيرل،
بخاري، عنايت، الهہ يار، روحل،
مراد آهي خوش خير تنوير تاجل،
بلاول ۽ هوشو ۽ هيمو نہ مرندا،
سيئي ڪجهہ تہ هوندا مگر مان نہ هوندس.

* * *

اثر، شاد، اصغر، اداسي ۽ بيدل،
هي دادن ۽ نجفي ۽ خانڻ جي محفل،
اياز ۽ اميد آهي ماڻهن جي جڻ دل،
سنڌو تنهنجا مسئلا هي لکندا ئي رهندا،
سيئي ڪجهہ تہ هوندا مگر مان نہ هوندس.

* * *

تون مصري ۽ حامي، سليم ۽ بيدل ڏس،
هو نانڪ، حسيني ۽ سرڪش، ادل ڏس،
نظم، گيت، وايون، رباعيون، غزل ڏس،
قطعا، بيت، وايون، ڪهاڻيون ۽ قصا،
سيئي ڪجهہ تہ هوندا مگر مان نہ هوندس.

* * *

تون بہ سنڌي آن، مان بہ سنڌي آن،
تو ۾ مون ۾ ٿورو فرق آ،
ڌارين کي تون دل سان لائين،
ڌارين جو مان ويري آهيان،
سنڌ تي جيڪي حملا ٿين ٿا،
ڊال بڻي مان تن کي روڪيان،
تون هي چڙي ڏي راهون منهنجون،
ڌاڙي ڌمر جا ڪوٽ ڪي ڊاهيان،
ويري يار سنڌيءَ جو ناهيان،
ويري سنڌ جي ويريءَ جو آن،
تو کان شايد ڀلجي وئي آ،
ٻولي جيڪا مان ٿو ڳايان،
پنهنجي لال لهوءَ سان سنڌ ۾،
آزاديءَ جو ديپ جلايان،
اهڙو روشن ديپ ڪيان مان،
سچ کي جنهنجي آڏو جهڪايا،

پير نہ ٽڙڪي منھنجو سگھندو،
ڪوئي ڪچو پٽر نہ آھيان،
ڪک پن ناھيان واءُ اڏاري،
دشمن لئہ مان ڪارو طوفان،
موت ڪڏھن نہ ماريو امجد
موت کي ھر دم مان ٿو ماريان.

* * *

موت

موت اچي هر روز ملي ٿو،
موت اسان سان راند زچي ٿو،
موت هٿان مردود مري ٿو،
موت ڪندو سڀ ٻيڙا پار آ،
موت اسان لئه ننڍڙو ٻار آ.

موت ڪي تون ٿو ڏاڍو ڀائين،
موت ڏسي ٿو گيسيون پائين،
موت سان جي تون اک اٽڪائين،
موت مڃيندو تڙپي هار آ،
موت اسان لئه ننڍڙو ٻار آ.

موت ڪڪائين ٻاهه مثل ٿي،
موت مجاهد جي جن دل ٿي،
موت سچائيءَ جي محفل ٿي،
موت گلن جو ڀائو هار آ،
موت اسان لئه ننڍڙو ٻار آ.

موت امر نہ ٿيندو آهي،
موت گهڙي کن ايندو آهي،
موت نفس ماريندو آهي،
روح جي ناهي ٿيندي هار آ،
موت اسان لئہ ننڍڙو بار آ.

موت آ گيدي ڦر دار اڳيان،
موت ڳيا ٿيو اظهار اڳيان،
موت چاهين تون ڏس پيار اڳيان،
موت اوهان لئہ هڪ آزار آ،
موت اسان لئہ ننڍڙو بار آ.

موت هلي آ منهنجي ها ٿي،
موت پلا ڏس تو ۾ چاٿي،
موت چرو هڪ خوف آ ساٿي،
موت اسان جو گهرو يار آ،
موت اسان لئہ ننڍڙو بار آ.

* * *

سياست جو ڪيڏارو

ملي ٿو ڪلي تو رڳو پيار ڏئي ٿو،
نہ ڇڙٻون نہ دڙڪا نہ ڪا گار ڏئي ٿو،
عجب ۾ آ پنهجي ويو لوڪ سارو،
سخا ۾ سچو مال پوتار ڏئي ٿو،
لڳي ٿو اليڪشن قريب آئي آهي،
حياتي سڪل تي وٺي سائي آهي،
بڪايل اجايل ۽ پيرين اگهاڙا،
خوشيءَ ۾ هو ڪڏندا هي چوندا وڃن ٿا،
اليڪشن تون سالن ۾ چو ٿي اچين پئي.
وڏي وقت کان پيٽ خالي يرين پئي،
هلو شهر جي چوڪ تي آهي جلسو،
هي هو ڪو گهٽين ۾ ٻڌو بار ڏئي ٿو،
گهران مان ٿو نڪران ڪٽي پين ڪاغذ،
حياتيءَ ۾ مون ڪي وٺي پين ڪاغذ،
اليڪشن ڪٽڻ لئہ ننگر ٿا هلن پيا،
پريل ديگ ڏي دربدر ٿا وڃن پيا،

مٿي کي ڏئي هٿ مان سوچان ٿو وينو،
چو قاتل پنيان قوم پڇران ٿو وينو.
اهو ئي ته غاصب اسان جي حقن جو،
ڪٿي پين ڪاغذ تي لوچان ٿو وينو؟؟
گهٽي وقت ڪان پو هي انگن اگهاڙ،
ڪنا ٿيا مقدر سنوارڻ لئه هڪ جا.
حقيقت لڪائي هو وحشي درندو،
وڏو هاٿي مسڪين بڻجي هو آيو،
فريبي هو اڳواڻ اسٽيج وينو،
غريبن نه جهوميو نه تاڙو وڄايو،
مان هر هڪ جي چهري تي نفرت ڏٺي هئي،
۽ اندر ۾ محسوس هڪڙي خوشي ڪئي،
اڇي چئن مون ڪي شريفن اٿاريو،
لڪيل نطر مون حوصلي سان پڏايو،
جڏهن ٿيو مقدر اوهان جي هٿن ۾،
تڏهن ڪان رهيا آهيون ٿا ٻن ڏکن ۾،
رڪيو روز، روزو خوشحالي سياٽي،

ڏهاڙي ٻي گذري ٻکن ۽ ڏکن ۾،
غريبن جي نالي تي سياست ڪري پيو،
ڏتن ۾ ڏهاڙي انهن کي رهايو،
تون قومن جي ملڪيت لٽيندو رهيو آن،
۽ بيڏوهه هر دم ڪٽيندو رهيو آن،
او ظالم تنهنجا هٿ ڀڃي پوءِ مربو،
۽ ظلمت کي هٿڙان ڪڍي پوءِ مربو،
قسم آ وڙهڻ جو وچن اڄ ڪيون ٿا،
۽ پنهنجي مٿي سان ڪفن اڄ ٻڌون ٿا،
آ تنهنجي جا ملڪيت اسان جي ٿي ويندي،
جتان تو ڪنئي هئي اتي ئي تہ ايندي،
حڪومت جي خاطر تو ويچا وڌايا،
هي سادا نماڻا تو انسان وڙهايا،
ڪڏا ٿو ڪيا ڪم شرم اڄ اچي ٿو،
حيوانن ڪان وڌ رت بشر جو وهي ٿو،
تون ياڙي شرابي عياشي هليو وڃ،
مڪاريءَ جو سامان ڪلهن تي ڪنيو وڃ،

ڪمين رزيلن جي طابع نہ رهبو،
۽ هڪڙو بہ ڇهبڪ انهن جو نہ سهبو،
نئون سچ اياري اسان اڄ اچون پيا،
غمن جا متائي نشان اڄ اچون پيا،
مزورن غريبن ۽ مظلوم نارين،
حڪومت ڪرڻ جو قسم ڪنيو آ هارين،
وڏيو مون ڪي مارڻ وڏيرن جو ماڻهو،
ڏنم ڪين مان هيم جو شيرن جو ماڻهو،
وڏو هل هنگامو ٿي برپا ويو هو،
وڏيرن جو ماڻهو نہ هڪڙو بچيو هو،
لڇن لوفرن هئي ڏڪي جان بچائي،
برائي جي گڏجي ڪيائون صفائي،
نہ پر مار غاصب نہ ظالم رهيو هو،
مساوارو سورج بہ ڀڪي پيو هو،
ايامن ڪان هلندڙ روايت ٽٽي هئي،
۽ ماڻهن جي چهرن تي ڏاڍي خوشي هئي،

مزورن غريبن ۽ مظلومن نارين،
حڪومت جو واڳون سنياليون هيون هارين،
اسان جي هي ڌرتي تي آزاد امجد،
قصو انقلابي رهي شاد امجد.

* * *

چئي ڏي جيڪي مان ٿو چاهيان

اجرا ڪپڙا پهريل آيا،
مان به ڏسان پيو هر هر چهرا،
ڪو به نہ ڏاريو سڀ ها پنهنجا،
سيئي ڳڻجي هلڪو پٽڪيا،
تون جي ڪندين هر دم جي جي،
مون کي چون ٿا معافي ملندي.

بيهر جي جذباتي ٿيندين،
انگ اگهاڙي پيو تون ڪٽبين،
ڪنهن ڪنهن سان تون وڙهندو رهندين،
هر ڪنهن کان تون معافي وٺندين،
ڏاڍ اڳيان چا تنهنجي هلندي،
مون کي چون ٿا معافي ملندي.

چا هي پو جي جمندا رهندا،
چا بدلائيندا تو جهڙا،
ساڙ اصول ۽ سڪٽا جذبا،
اذيت ڪان بيو چا هو ڏيندا،
نڪ تان لاهي چڏ خودداري،
مون ڪي چون ٿا معافي ملندي.

برندڙ مچ اڇلايو ويندين،
گهاٽي ۾ پيڙايو ويندين،
ڦاهي تي لٽڪايو ويندين،
جاٽي چڏ مارايو ويندين،
معافي نامي تي صحي ٿيندي،
مون ڪي چون ٿا معافي ملندي.

ويڙهہ چڏينديں ضد چڏينديں،
چايي ٿي پئي ڪجهہ بہ نہ ڪچنديں،
بيغيرت ۽ ياڙي ٿينديں،
پيڻ ۽ ماءُ سان سنڌ وڪٽينديں،
هر خوشي پوتلندي ايندي،

مون کي چون ٿا معافي ملندي.
پر جي منافق ٻٽجي رهندين،
عيش ۽ عشرت پيو تون ڪندين،
هيڪل هڪ ڏينهن ٽڪجي پوندين،
ڪيسين آخر تشدد سهندين،
چپ ٿي وڃ دنيا نہ ٻلدبي،
مون کي چون ٿا معافي ملندي.

جهٽ لٿہ پنهنجو ڪنڌ جهڪايو،
اندر جو مون در کڙڪايو،
پوتر صاف سپاجهو آيو،
۽ مون هن کي حال ٻڌايو،
منهنجي سکٽي چندڙي ٺهندي،
مون کي چون ٿا معافي ملندي.

هن وراٿيو منهنجا ماٿهو،
املهہ هن تو جهڙا ماٿهو،
ٻڌ تون سنڌ جا سادا ماٿهو،
پيرن انگ اگهاڙا ماٿهو،
چٽي ڏي جيڪو مان ٿو چاهيان،
ظالم آڏو جهڪٿو ناهيان.

هوريان هوريان پڏرا ٿيندا،
ماٺهن آڏو ننڍڙا ٿيندا،
سڀ منافق پورا ٿيندا،
ٽوٽا ٿيندا ٽڪرا ٿيندا،
جن کي مان پيي خوب سڃاڻان،
چئي ڏي جيڪو مان ٿو چاهيان،
ظالم آڏو جهڪٽو ناهيان.

جي هي هٿ هٿوڙا ٿيندا،
ماٺهو سڀ پو آجا ٿيندا،
ڪٽ بہ نہ ڪاري ڪارا ٿيندا،
صاف ۽ اجرا سارا ٿيندا،
بيواهن لئہ آيو آهيان،
چئي ڏي جيڪو مان ٿو چاهيان،
ظالم آڏو جهڪٽو ناهيان.

توريت، انجيل، قرآن، گيتا،
ورق پلي تون کول انهن جا،
سَبَقَ ڏين ٿا سي ته امن جا،
مون وٽ پيي ڪٿ ليکا چوکا،
انسانيت لئہ آيو آهيان،
چئي ڏي جيڪو مان ٿو چاهيان،
ظالم آڏو جهڪڻو ناهيان.

مون کي پل مارائي ڇڏجو،
گهاٽي ۾ پيڙائي ڇڏجو،
برندڙ مچ اچلائي ڇڏجو،
ڦاهيءَ تي چاڙهائي ڇڏجو،
سنڌڙيءَ جو اولاد مان آهيان،
هٿ اوهان جي مرڻو ناهيان.

* * *

خواب نہ تنهنجو پورو ٿيندو

تنهنجي مرضيءَ سان مان اٿندس،
تنهنجي مرضيءَ سان مان ويهندس.
گهر جي هوندي بي گهر ٿيندس،
ڌاريو ٻڌجي سنڌ ۾ رهندس.

تنهنجي آڏو ٻڌجي ايندو،
جيئري مهنجو سرڙو جهڪندو،
خواب نہ تنهنجو پورو ٿيندو.

ارغونن ۽ ترخانن يي،
ظلم ڪيا ها پين يي ڳڏجي،
ڳالهہ نئين آ ڪنڙي تنهنجي،
تون يي ڏسجان ويندي منجي.

نسل اسان جو چپ ٿي ويهندو،
سنڌ جو نقشو ڊهجي ويندو،
خواب نہ تنهنجو پورو ٿيندو.

بُکَ کا ن ياڙي ناهن ٿيندا،
گھاوَ متان هو گھاوَ پيا سهندا،
وڙهندا رهندا وڌندا رهندا،
قدم نہ هڪڙو پنتي کڻندا.

ڌرتيءَ خاطر ڪو بہ نہ وڙهندو،
بي غيرت ٿي هر ڪو جيئندو،
خواب نہ تنهنجو پورو ٿيندو.

ڪنهن کي ييي هو چوندا ناهن،
پهل ڪري هو وڙهندا ناهن،
ڏاڍ اڳيان هو جهڪندا ناهن،
ميدانن مان ڀڄندا ناهن.

تنهنجي آڏو جهڪجي وبندو،
لوڪ سمورو چپ ٿي ويهندو،
خواب نہ تنهنجو پورو ٿيندو.

سنڌ لاءِ مست موالي ناهي،
جهيڙي ڪان ڪو خالي ناهي،
سنڌڙي جو ڪو والي ناهي،
ان لاءِ اڪ ڪا آلي ناهي.

هڪ ٻئي سان ٿي وڙهندو رهندو،
ماڻهو هڪ ٻہ تہ ڳڌجي سگهندو،
خواب نہ تنهنجو پورو ٿيندو.

چپ تي وينا آهيون چاهي،
هر شي سگهون ٿا ٿاهي ڊاهي،
چال اسان جي سادي آهي،
ڏس پلي تون اسان تي ڪاهي.

سنڌ جو ماڻهو هڪ ٿي ويندو،
تنهنجو نالو مٽجي ويندو،
خواب اسان جو پورو ٿيندو.

* * *

گیت

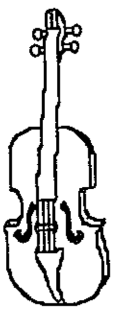

ٻيو ٿو جي ٻيرن جون جهوليون ڀري ڏي،
جڏهن سج اوڀر کان اڀرڻ چڏي ڏي.
تڏهن توکي پياري وساري ڇڏيندس،
تون ناراض ٿئين ٿي وساري ڇڏيندس.

هٿن جي ترين تي ڇمي وار پوندا،
سيئي ٿوهڙَ کوڙا منا ماکي بڻبا.
تڏهن توکي پياري وساري ڇڏيندس،

هو ڏور آسمان ڏس زمين کي ڇهي ٿو،
انهي آسمان کي کو هٿ لائي موٽيو.
تڏهن توکي پياري وساري ڇڏيندس،

کو روحن کي پکڙي زنجيرن ۾ جکڙي،
لتاڙي ڇپياتي اذيت سان ماري.
تڏهن توکي پياري وساري ڇڏيندس.

خدا کان سوا ٻيو خدا کو بڻائي،
جي زهر آدميءَ جي حياتي بچائي.
تڏهن توکي پياري وساري ڇڏيندس،

بچي نفس پئي ذائقي موت جي کان،
مچي کا سوا آب جيئري ڏسان مان.
تڏهن توکي پياري وساري ڇڏيندس.

پنهنجي شاعريءَ سان کو قرآن ٺاهي،
تو جهڙو کو انسان، انسان ٺاهي.
تڏهن توکي پياري وساري ڇڏيندس،

ٻري ڪاٺ "امجد" ٿي ڪوئلو نہ ڪيري،
ڇمي چنڊ کي جي چکور آيو موٽي.
تڏهن توکي پياري وساري ڇڏيندس،
تون ناراض ٿئين ٿي وساري ڇڏيندس.

اوجاڳا ڇو نہ وڃن ٿا اوجاڳا
اکڙن ۾ ٿاهي وينا آکيرا.
مون کان ڪاٿي وسريا جيڪي ڪيا، هن واعدا
اُوجاڳا ....
مان وڃان ڪاڏي وڃان تنهنجي نگري کي ڇڏي.
ياد کي ڪاڏي ڪيان تنهنجي نگري کي ڇڏي.
منهنجي دل مون کان ٿٿي خوش رهان ڪيئن هڪ گهڙي
رتُ اکڙن مان ڳڙي
اوجاڳا ....
ڇو اڪيلو چنڊ تون، مون سان گڏجي ٿو هلين،
ها ستايل عشق ۾ تون بہ ڪنهنجو ٿو لڳين.
مان بہ ٿڪجان ڪين ٿو، سور سليان ڪين ٿو.
هئي مران مان ڪين ٿو.
اوجاڳا ....
ذهن ۾ تاندا ٻکن، ڳوڙها اکڙن ۾ نچن،
جسم جا عضوا جلن، درد اندر ۾ پلن،
ڇو سزا مون کي ملي، يار ”امجد“ پيار جي،
ڪيئن ڪٽيان هيءَ زندگي.
اوجاڳا ڇو نہ وڃن ٿا اوجاڳا.
اکڙن ۾ ٿاهي وينا آکيرا.

"چوستا"

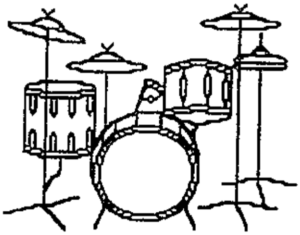

حياتيءَ جو مشڪل سفر ٿو لڳي پيو، . .
ويرانن مثل هر شهر ٿو لڳي پيو،
لٽي عزتون ۽ ڪري قتل غارت،
حيوانن ڪان بدتر بشر ٿو لڳي پيو.

* * *

دولت جي پڄارن ڪان نفرت ٿو ڪيان مان،
ڪانئن جي سهارن ڪان نفرت ٿو ڪيان مان،
راتين جي مسافرن ڪان سک چين کسن جي،
اهڙن تہ اجالن ڪان نفرت ٿو ڪيان مان.

* * *

هتي رت پيٽرول بدران جلي ٿو،
ڪٿيو سر جو انصاف پلجي گهري ٿو،
دغا ڪوڙ ڏوڪو نئين ڳالهہ ڪانهي،
زماني ۾ هر جا اهو ئي هلي ٿو.

* * *

گلن جا نہ پوندا ڪڏهن هار توکي،
نہ آئي خوشامد جي سرڪا توکي،
چگو ٿي تہ جلدي سکي وٺ وگرنہ،
زمانو هي ڏيندئي پيو آزار توکي.

* * *

ڏسو دنيا وارو ٿيو روشن صحن آ،
چراغ چمن اڄ جلايو چمن آ،
ڪانڊيرن کان سپ ڪجهہ مليو مون کي يارو،
تہ رب بنائي ڇڏيو چو گلن آ.

* * *

ساهہ صدقي ڪيان،
سنڌ تو لئہ مران،
تنهنجي ڇاتيءَ سمهان،
منهنجي جيجل امان.

* * *

يار منهنجيءَ بيبسيءَ تي،
هن زماني کي کلڻ ڏي،
جو ڪرين ٿو تون نصيحت،
حال پنهنجي تي رهڻ ڏي.

* * *

دلين کانِ ڪيني قدورت کي دور ڪرڻو آ،
بشر سان پيار اسان کي ضرور ڪرڻو آ،
اديب دوستن سان سر لڳي سدا امجد،
چون قصور نہ اهو قصور ڪرڻو آ.

* * *

غم نہ ڏي اهڙو ڏکائي جو هڻين کي باربار،
دور ڪر ڏک درد منهنجو دل منجهان پروردگار،
واسطو تو کي ڏيان ٿو مصطفيٰ جي آل جو،
تون خزان ٽاري چمن ۾ آڻ ڪو جلدي بهار.

* * *

دل دل سان ڪڏهن بي نہ ڪتي ملندي ڏٺو مون،
هر شخص رڳو ساڙ سبب جلندي ڏٺو مون،
جيڪو بہ چوي سچ تہ اهو درد ڪتي ٿو،
ڪوڙو ئي زماني ۾ سدا ڪلندي ڏٺو مون.

* * *

سائي ڪي خبر ڪهڙي سِڪي جي،
مسڪين ۽ محتاج بکي جي،
آرام ۽ عيش ۾ اڇي ڪو،
لهندو نہ خبر آهي ڏکي جي.

* * *

ڏکن ڪي نہ هر گز وساري سگهان ٿو،
خوشين سان نہ گڏجي گذاري سگهان ٿو،
ڪري زندگي چو وڃان بي سوادي،
مقدر ڪي امجد سنواري سگهان ٿو.

* * *

رڪيو هي تو لئہ بدن سارو بيقرار اٿم،
پڳل اکين سان ڪيو تنهنجو انتظار اٿم،
بهار هوندي بہ ڪڏهن دل نہ ٿي بهار سگهي،
تڏهن تہ خارن سان هر بار ڪيو پيار اٿم.

* * *

ڪنهن پي پڇيو نہ مون کان لڳل آهي گهاءُ جو،
ڪهڙو بيان ڪيان مان ٻڌايو سياءُ جو،
ڏسجي ٿو ياءُ ڪين رهيو آهي ياءُ جو،
اهڙو ڪو گندو جهوٽو لڳو آهي واءُ جو.

* * *

شرافت سان گڏ و گڏ ٿوري ارڏائي ضروري آ،
مُلن، پيرن، وڏيرن ڪاڻ ڪاسائي ضروري آ،
سنڌوءَ جي سورمن ۽ سورمين جي ڪرنامن ڪي،
خيالن ۾ سمائڻ لاءِ پاڪائي ضروري آ.

* * *

اڄ غير وڄايو آ سڪون پنهنجي اجهي جو،
هر آس حياتيءَ ڪان پري رهجي وئي آ،
ڦٽڪي ٿي عذابن ۾ هتي سنڌ سڳوري،
تنهن ساڻ چڱي ڳالهہ اجا ڪنهن نہ ڪئي آ.

* * *

قبضو آ خزائن جو بهارن تي اجان چو،
ڏاڍي جي فساني کي حقيقت ۾ مڃان چو،
اونو ٿو پڪيءَ کي بہ رهي پنهنجي اجهي جو،
غيرن جو رهي راڄ پيلا سنڌ مٿان چو.

* * *

الفت جا اونچا ڪوٽ چڙيو ڊاهي چو،
نفرت جا اچو ٿا ڪافلا ڪاهي چو،
ڪجهہ يار محنت جون گهڙيون گهارڻ ڏيو،
ڪيني ۽ قدورت کي رکيو آهي چو.

* * *

مانيءَ جي ڳيپي ڪاڻ مرون ٿا يارو،
هت روز سڪو گاهہ چرون ٿا يارو،
جي برف ڳري ٿي تہ ملي پاڻي ٿو،
الفت ۾ اجايو تہ ڳرون ٿا يارو.

* * *

انصاف ٻڌايو تہ هجي ڪيڏو هت،
ءِ ڏاڍ ٻڌايو تہ رهي ڪيڏو هت،
حقدار ڪڇي ٿو تہ چرهي ڦاهي ٿو،
مظلوم ڀلا ظالم سهي ڪيڏو هت.

* * *

درد جي چو زندگي ڏيندا رهيا،
دوست سڀ چو بي رخي ڏيندا رهيا،
مون خوشيون جن جي مٿان گهوري ڇڏيون،
خواب وانگي سي خوشي ڏيندا رهيا.

* * *

پنهنجو پاڻ جلائي ويٺم،
هر ڪا آس مٽائي ويٺم،
غيرن کي چو پنهنجو سمجهي،
دل جو راز ٻڌائي ويٺم.

* * *

خوشي آ نہ مون کي ڪڏهن راس آئي،
زماني جا ڏک چو ويا جان کائي،
ٻڏي وئي نہ هٿ آيو ڪشتي کي ساحل،
نہ ٿي نيٺ منزل تيءَ ڪائي رسائي.

* * *

وسامي ڏيئو ويو هوائن کان اڳ ۾،
چمن آ سڙي ويو خزائن کان اڳ ۾،
عجب هي زماني جو دستور آهي،
سزائون ملن ٿيون خطائن کان اڳ ۾.

* * *

ڳوڙها ڳاڙها ڳاڙي وينم،
پنهنجو من پي ساڙي وينم،
راند مٽيءَ جي رانديڪن ڪان،
اڄ مان يارو هاري وينم.

* * *

جڏهن پي مليو موت مرڪي ملنداسين،
جتي ظلم ملندين اتي اَٽڪي پوندا سين،
وڏون ٿا هلون ٿا ڏسيل تنهنجي راهن تي،
اسان توکي "جي ايم" وساري نہ سگهنداسين.

* * *

جهڪڻ ڪم ڪمينن جو،
گهرڻ ڪم رزيلن جو،
پنهنجي حق چيني وٺڻ،
آهي ڪم شريفن جو.

* * *

حياتيءَ جون نندڙون سڪون ويو ڦٽائي،
اچانڪ چو واجد ويو موڪلائي،
رڙيو ڏيهہ سارو خوشين جي ڏھاڙي،
ڏنا عيد تاندا گلن ۾ لڪائي.

* * *

عذابن مان گذاري پاڻ کي تخليق ڪجهہ ٿو ڪيان،
خيالن جو نہ سوچن جو نہ لفظن جو ڪمال آهي،
نہ مان دانان نہ مان شاعر، سمندر مان نہ سوچن جو،
اذيت جا ملي مون کي انهيءَ جو هي مثال آهي.

* * *

ڪتابن کان افضل صحيفن کان افضل،
خيالن جي خاليءَ نڪر کي ٿا پايون،
چمڻ پاڪرن ۽ بدن جي چهڻ کي،
ادب جي پيلي چڻ سفر کي ٿا چاڙهون.

* * *

گلابن تي پوپٽ ٿا جهومن ۽ ڳائين،
اسان جو وطن آ اسان کان ٻہ سهڻو،
قمر آسمان، سج ٻڌو ئي ستارو،
ڏسو ڏيهہ منهنجو اوهان کان ٻہ سهڻو.

* * *

تو چيو لفظن جو مجموعو،
شاعري ڏاڍي ڏکي آ،
سچ توسان گڏجي گهارڻ،
زندگي ڏاڍي ڏکي آ.

* * *

ڏرتتيءَ تي شورئي،
چوتيا ڳاٿو کرين،
لوک لولي لاءِ لڇي،
تون ڏماڪا ٿو کرين.

* * *

پاڻ وٺايم ٻيو ڪو ناهي،
نفرت آئي آهي ڪاهي،
ڪوڙ نڳي ھي دلبو چاهي،
هيءَ اڄوڪي سياست آهي.

* * *

ڪنهن نہ سمجهيو نينوا جي درد کي،
رڻ مٿي ۽ ڪربلا جي درد کي،
جنهن ڏنو سو حوصلو ئي پست ٿيو،
شام واري انتها جي درد کي.

* * *

روشن خيالي خالي ناهي،
ساري سوچ موالي ناهي،
تڙپيو پورا خواب ڪرڻ لئہ،
ڪو ڪم ظرف سوالي ناهي.

* * *

چنڊيءَ رات جا هو سوين سور سانڍي،
سويرو سچو جڳ روشن ڪري ٿو،
دغا ڪور ڏوکو نئين ڳالهہ ڪانهي،
زماني ۾ هر جا اهو ئي هلي ٿو.

* * *

لب تي جڏهن بہ نام هجي ڪربلا هجي،
مشڪل ڪري جي دور سو مشڪل ڪشا هجي،
دردن جي لاءِ آهي ضروري دوا هجي،
بيو ڇا ڪپي جو پاڻ سان خاڪ شفا هجي.

* * *

امجد ڪان منهن زمانو ڀلي ڦيرائي،
مگر منهن نہ ڪڏهن شير جلي ڦيرائي،
شڪ ڇا جو هزارن ڪي اها سڌ آهي،
مقدر جا ستارا تو علي ڦيرائي.

* * *

سفر ناهي عزم تي، سفر حسين،
ڪاش ڪو سمجهي سگهي فڪر حسين،
نفرتون پاڙئون سڙي وينديون رڳو،
سوچ جي هر غونچ مان نڪري، حسين.

* * *

بزدل ڪانئر ۽ بيغيرت،
سنڌ جي ملڪيت ميڙي وينو،
منهنجي قوم جي جذبن سان هو،
راند صدرن ڪان ڪيڏي وينو.

* * *

تنهنجون غلطيون قوم نہ بخشيون،
واقعي ئي ساڙايو ويندي،
سوچ ڪٿي ويڪائو ماڻهو،
ڪاٿي تون دفنايو ويندي.

* * *

هر ڪنهن کي هو پرڪائي ٿي،
سونهن نياڳي تڙپائي ٿي،
دولت شهرت عيش ۽ عشرت،
ڪمزورن کي للچيئي ٿي.

* * *

سوچون مون کي تڙپائين ٿيون،
۽ هو مون کي پڙڪائين ٿيون،
سچ چون ٿيون فطرت آهي،
فطرت منهنجي جاڳائن ٿيون.

* * *

دوستي جي روپ ۾ آئي خوشي،
ڏنگ مٿان هو ڏنگ بس هڻندي رهي،
حوصلا هن جا نہ پست ڪري سگهي،
ڪيتري پل وڙ تي اس ڪرندي رهي.

* * *

آزاد خیــــال

ڪم ظرفي

ڪو ڏيهہ ڇڏي پيو ڪجهہ ناهي ڪم ظرفي آهي،
هر ڳالهہ ڇڳي ڪو ڊاهي ڪم ظرفي آهي.
جنهن سوچ ۾ لوچ جو جذبو ناهي،
سا سوچ نہ آهي ڪم ظرفي آهي.
منظر سڀ ڪجهہ يار ٻڌائن ٿا پر تو وٽ،
سمجهہ زري ئي ناهي ڪم ظرفي آهي.
سونهن ڪي رانيوتا ڇو تو پائين،
هو پو بہ ڇوي پيو ڇا هي ڪم ظرفي آهي.
پنهنجي ڌاڙ ڪي مچرائڻ لئہ ڪو،
ڪمزورن تي ڪاهي ڪم ظرفي آهي.

* * *

پاڻي کي موٽايو ويندو.

سنڌو منهنجو ساهه ڦٽڪي پاڻيءَ لئه جيئڻ ٿر،
هٿ ٻڌي ٿو چوي ظاهر ٿيندڙ جر،
رڪجي پئو هڪ پهر، تون چو رسندو ٿو وڃين.

* * *

تون چو رسندو ٿو وڃين، جاڳايان ٿو لوڪ کي،
سنڌي سب ڪٺا ٿيا تہ، سامهون ٿيندو ڪيرانهن جي،
سست لڳن ٿا توکي جي، هٿ ڏئي هٿ ۾ تو لئه وڙهندا.

* * *

هٿ ڏئي هٿ ۾ تولئه وڙهندا مارونڙا،
ڦورو هن دٻس جا وات پيٽي پو پچندا،
نعرو سب هڪڙو هٿندام مرويسون سنڌ نہ ڏيسون.

* * *

مرويسون سنڌ نہ ڏيسون نعرو هي ورجايو ويندو،
تاريخن جي ويڙهاندن کي هڪ ڀيرو اٿلايو ويندو،
ڏاڍ کي ڏسجو هن ڀيري ئي ڀاڙان ئي ڪيرايو ويندو،
سنڌ جو جيڪو ويري هوندو گهاٽي ۾ پيڙايو ويندو،
ڪڙين سان ڇيپاٽيو ويندو لت هٽي ڦتڪايو ويندو،
صوفين جو تو صبر ڏٺو آ، جوش بہ هاڻ ڏيکاريو ويندو،
هڪ بہ نہ هاٿي ڀڏ ڀي تنهنجي، نہ ئي ڪجهہ ڳالهايو ويندو،
پاٽيءَ کي موتايو ويندو، پاٽيءَ کي موٽايو ويندو.

* * *

پشم جي،
ڪو پٽ تي،
گلن جي بارش ۾،
روئي ٿو.
رڙي ٿو !
ڪو پٿرن
جي بارش
۾،
ڪندن جي
پٽ تي
هلي ٿو.
ڪلي ٿو.
اڏيءَ ڏانهن
وڌي ٿو.

* * *

باولن جي پوبان،
اڌ چنڊ.
ميرانجهو وتو لڳي ٿو.
آسمان،
پر،
اڄ
ڪنهن
هيروئيني وانگي
پني ٿو.

* * *

افسوس
جڙيل مقدر
اسان جي قوم جو،
تڏيل
ڏڪاريل،
رولو، ڏاريو،
بهاري
ٿوڙي ٿو.

* * *

بيهوشيءَ کان اڳ

جناح اسپتال جي بستري تان،
مان نہ ٿو محسوس
ڪري سگهان
تہ
ان وقت
ڇا ! ؟
محسوس ڪندس،
جڏهن،
موت جي بستر تي،
بيهوشيءَ جي حالت ۾
هوندس.
پر ! !
انهيءَ بيهوشيءَ کان
اڳ،
اي
سانوري،
مان
توتي هڪ،

ڊگهو نظم
لکڻ ٿو چاهيان،
جنهنجي شروعات
سمنڊ جي
تري کان
۽
پڇاڙي هماليہ
جي چوٽين
کان بہ
مٿي کيان !!!

* * *

ها واقعي تون !
خوش:ءَ سان گڏ،
گذاري نہ ٿي سگهين ! ؟
پر،
ڀان:تہ
غمن کي خوشي،
۽
سڏڪن کي ٽهڪ
بنائي
گذاريان ٿو،
زندگي !!!

* * *

ها
واقعي مان،
تهڪ ان ڪري ڏيندو آهيان !
تہ
جيئن
منهنجي اندر ويٺل،
سچي،
۽
زخمي
انسان جون،
دانهون، ڪُوڪُون
۽
سڏڪا، هن دنيا جا
بيحس
انسان ٻڌي
نہ سگهن !!

* * *

مان !
واقعي فولاد آهيان،
پر !
اي چري !!
توکي ڪهڙي
خبر
تہ جڏهن،
فولاد کي
چوگرد باهہ
وڪوڙيندي
آهي.
تڏهن هو
پگهر جي،
پنهنجي
هستي
وڃائي
ويهندو آهي !!!

* * *

مان هاڻي
ڪڏهن بہ
توکي
اهڙو موقعو نہ،
ڏيندس
جو تون،
منهنجي آڏو اچي،
پيهر،
ڪوڙ ڳالهائين،
ڇو تہ !
هاڻي مان تنهنجي فريب،
۽
ڪوڙ کي
سمجهي ورتو آ،
مان، وڃان ٿو.
تو کان دور
تنهنجي فريب ۽ ڪوڙ کان
دور
ڪنهن معصوم سچ جي تلاش ۾.

* * *

ها مان واقعي،
خاموش
رهيس.
پر !
تون ئي
ٻڌاءِ !!
جڏهن
سوچ جا،
سمورا حواس
تون
پنهنجي قبضي
۾
ڪيا
تہ پوءِ
ڪٿان آئيان مان لفظ !!
پنهنجي
خاموشي دور ڪرڻ لاءِ !!!

* * *

ٿڪايل چڪور

مان !
جڏهن ٻہ پنهنجي
جسم جي سموري،
توانائي سان،
ڪيو آهي پرواز،
تہ
تنهنجي طرف،
۽ مان چاهيان ٿو.
تہ،
هڪ ڏينهن هي زمانو،
تو کي مون کان،
کسي وٺندو،
ڪنهن،
ٻڪايل باز وانگي،
ياد رکجان
تنهن ڏينهن مان !!
اچي پٽ تي ڪرندس.
ڪنهن ٿڪايل،
چڪور جيئان.

ها واقعي مان،
تنهنجي لنبي جدائيءَ
جو ٻڌي
ڪليو هيس !
ماڻهن جي اڳيان.
پر !
اڌرات جو،
پنهنجي
بستر جي قاتل
رليءَ ۾،
منهن لڪائي،
رنو هيس.

* * *

سوچ منهنجيءَ ۾ سمايل
تون،
مان وساريل تو کان صفا،
او سانوري !
تون ڪيئن ٿي رهين مون کان جدا،
تو سوا ٿي ويندس فنا.

* * *

تون تہ،
بي وفائيءَ جي سيني،
رستن کان،
مون کي
واقف ڪري،
اتي ئي ڇڏي وئينءَ.
۽ مان !
انهن جي سهاري،
ڳولهي ورتي سچائي.

* * *

تون تہ حقيقت ٻڌڻ کان اڳ ئي،
نفرت جو اظهار ڪري ڇڏيو.
۽ مان
تو کي پنهنجي سچائيءَ جو،
ڪن خوبصورت لفظن ۾،
ثبوت نہ ڏئي سگهيو هيم،
۽ نہ ئي،
پاڻ کي تنهنجي نفرت کان بچائي سگهيو هيم،
تو کي شايد ڪن خوبصورت لفظن
جي ضرورت هئي.
۽ مان،
اهي خوبصورت لفظ،
ڪٿان آڻيان !؟
جن سان پنهنجي سچائي
ظاهر ڪري سگهان،
۽ توکي حاصل ڪري سگها،
پر ....
تون سچائيءَ حي نہ،
منگهڙت لفظن جي ڳولها ۾ آهين.
پوءِ چو نہ اهي لفظ،

کنهن وحشي درندي جي،
زبان مان نڪرن،
۽ هو توکي،
لفظن جي زنجير ۾ قيد ڪري،
اذيت جي زندگي ڏئي،
شايد پوءِ ئي توکي،
منهنجي سچائيءَ جو احساس ٿئي،
۽ پوءِ تون،
منهنجي طرف اچين.
پر تيستائين تہ مان،
پاڳل ٿي چڪو هوندس.
تنهنجي نفرت کي دور ڪرڻ لاءِ،
خوبصورت لفظن جي ڳولها ۾ !!!

* * *

وائي

پهر پهر ۾،
سازش پئي ٿي سنڄي.

سنڌڙي تنهنجي،
نگر نگر ۾،
سازش پئي ٿي سنڄي.

انسان! تو لئہ،
مسجد مندر ۾،
سازش پئي ٿي سنڄي.

اونده آڻڻ،
لاءِ سحر ۾،
سازش پئي ٿي سنڄي.

تنهنجي خلاف ئي،
تنهنجي گهر ۾،
سازش پئي ٿي سنڄي.

روح پڪيءَ لاءِ،
"امجد" اندر ۾،
سازش پئي ٿي سنڄي.

تون پاڻ لڪي هلجان
تون پاڻ ڍڪي هلجان
ماڻهن ۾ منظر جي،
نظر لڳي ويند ئي.

تو اهڙي سونهن رکي،
تو اهڙي سونهن ڪڍي،
قسم آ تو کي گهر جي،
نظر لڳي ويند ئي.

آئيني جي سامهون،
پنهنجي ئي اندر جي،
نظر لڳي ويند ئي.

شرميليءَ کي چئجان
شرميليءَ کي ڏسجان،
شرمائڻ تي "امجد"
پڳوان ۾ مندر جي،
نظر لڳي ويند ئي.

نڪور غزل

سچو چين ماري وڏو ظلم ڪيوسين.
اوهانَ ڏی نهاري وڏو ظلم ڪيوسين.

نہ سوچيو نہ سمجهو اسان دل جي مسجد،
۾ ڪافر وهاري وڏو ظلم ڪيوسين.

اوهان جي سهاري نہ خود ڪي چڏيون ها،
هجون ها ڪناري وڏو ظلم ڪيوسين.

ڪٿي پيار لائق هيو نانءُ تنهنجو،
اچارڻ نہ لائق هيو نانءُ تنهنجو،
انهيءَ ڪي اچاري وڏيو ظلمُ ڪيوسين.

هيا ڪيڏا ماٺهو اسان سان سفر ۾،
ٻتن ڪي پڪاري وڏو ظلم ڪيوسين.

اسان يار "امجد" هتن سان تندن ڪي،
اڪين مان اڏاري وڏو ظلم ڪيوسين.

روشني اوندهہ چٽي پو چا ڪجي.
نيڪ ٿي پاپي پوي پو چا ڪجي.

يار ٿي قاتل پوي پو چا ڪجي.
پيار ٿي پرزا پوي پو چا ڪجي.

ناهي ونٺو پل ڏئي محبوب پي.
درد هڪڙو دل چوي پو چا ڪجي.

مون ڪي پرڇائي سمهاري پاڻ ئي،
ياد جي سڏڪا ڀري پو چا ڪجي.

خود شفائي ڳل لڳي ڪنهن مرض کي،
گهاوَ جي گهرا ڏئي پو چا ڪجي.

ڪيس ڪهڙا ڏرتتيءَ جا مان لڪان،
باهہ پاٽيءَ سان ٻري پو چا ڪجي.

جي منجهن منيون تہ ”امجد“ پل منجهن،
پر خداً متيون ڪسي پو چا ڪجي.

مير هڪ دفعو جي ايندو ا پرين،
پو ڪڏهن دل مان نہ ويندو آ پرين.

ڪيترو پل ڏوئجي ملجي ڪٿي،
ڪوئلو پورو نہ ٿيندو آ پرين.

ويس ڪهڙا پيي پلا پهري اچي،
درد پو پيي درد ڏيندو آ پرين.

ها اڪيلو پيار هڪڙو ڪي ئي لک،
نفرتون ڦاهي ٽنگيندو آ پرين.

عشق بابت چا چوان هو چين ڪي،
باز وانگي پيو جهٽيندو آ پرين.

خيال تنهنجو منهنجي ڏيري جان ڪي،
سيءَ وانگر پيو سٽيندو آ پرين.

چئوستا

کهڙي شيءِ سان پيتا ڏيان مان،
ڇا ۾ سونهن سمايان تنهنجي،
ڏاڍي سندر ٿيندي جنهن ۾،
ٿوري مرڪ ملايان تنهنجي.

سوچ منهنجي کي ڪتان هو هٿ چڙهن،
ٿهڪ تنهنجا ٿيو هوا ۾ گم وڃن،
مان ڏسڻ ٿو چاهيان مون کي ڏسي،
نيڻ تنهنجا تا ڪڇي هڪدم جهڪن،
تون گلن جي وچ ۾ ويهين ٿي ڇري،
مست ٿي سارا پنور تو تي ڦرن.

اڇو پائي جوڙو جي باهر اچين ٿي.
تون رابيل گل کان به سهڻي لڳين ٿي.
اندر جي تون ڪيڏي نه مغرور آهين.
ڏسي مون کي پيهر نه ديدون کڻين ٿي.
وڏيون گفتيون اعزاز مون لئہ هيون جي،
ڇپن ۾ سي مرڪون پيڪوڙي ڇڏين ٿي.

اوندهه جو موت (شعري مجموعو) امجد دراني
سنڌي ادبي سنگت سنڌ ضلع خيرپور.

ڪومل جذبن جو شاعر امجد دراني

امجد دراني، جو والد هن جي ننڍپڻ ۾ گذاري ويو ۽ هن ٻالڪپڻ جي دور ۾ ئي پاڻ سنڀاليو. هو آرٽسٽ شوٽنگ والي بال جو سٺو رانديگر ۽ پنهنجي گهر سامهون ڊويزن ليول جون وڏيون شاندار ٽورنامينٽون لڳرائيندي نظر آيو هو ڪرڪيٽ راند جو به سٺو پليئر هيو. انهي سان گڏ ٿوري ئي وقت ۾ ترقي پسند شاعر ڪالم نويس سماجي ورڪر ۽ انسان دوست صلاحيتن وارو نوجوان ٿي معاشري اڳيان اڀريو. امجد دراني پنهنجي ذات ۾ خود هڪ ڪتاب آهي. هو دوستن جو دوست نيڪ نيت ۽ خوبصورت ڪومل جذبن وارو عملي انسان آهي هن جي شاعري مزاحمتي ۽ عشقيه آهي جنهن ۾ هن معاشري جا حقيقي عڪس چٽيا آهن مون کي اميد آهي ته هو سنڌي ادب ۾ وڏو نالو پيدا ڪندو.

سيد شاڪر علي شاهه
20 October 2001

حق موجود هائوس
محله بچل شاهه خيرپور.

Design: Syed Fida Sagar Gillani

پڙهندڙ نسُل . پَ نَ

The Reading Generation

1960 جي ڏهاڪي ۾ عبدالله حسين ” اُداس نسلين“ نالي ڪتاب لکيو. 70 واري ڏهاڪي ۾ وري ماڻِڪَ ”لُڙهندڙ نسُل“ نالي ڪتاب لکي پنهنجي دورَ جي عڪاسي ڪرڻ جي ڪوشش ڪئي. امداد حُسينيءَ وري 70 واري ڏهاڪي ۾ ئي لکيو:

انڌي ماءُ ڄڻيندي آهي اونڌا سونڌا ٻارَ
ايندڙ نسل سَمورو هوندو گونگا ٻوڙا ٻارَ

هر دور جي نوجوانن کي اُداس، لُڙهندڙ، ڪُڙهندڙ، ڪُڙهندڙ، ٻَرندڙ، چُرندڙ، ڪِرندڙ، اوسيئڙو ڪندڙُ، ياڙي، ڪاڙُ، ياچوڪڙُ، ڪاوڙيل ۽ وِڙهندڙ نسلن سان منسوب ڪري سگهجي ٿو، پَر اسان اِنهن سڀني وِچان ”پڙهندڙ“ نسل جا ڳولائو آهيون. ڪتابن کي ڪاڳر تان کڻي ڪمپيوٽر جي دنيا ۾ آڻڻ، ٻين لفظن ۾ برقي ڪتاب يعني e-books ناهي ورهائڻ جي وسيلي پڙهندڙ نسل کي وَڌڻ، ويجهڻ ۽ هِڪَ ٻِئي کي ڳولي سَهڪارِي تحريڪ جي رستي تي آڻِڻَ جي آسَ رکون ٿا.

پڙهندڙ نسل (پَنَ) ڪا بہ تنظيمَ ناهي. اُنَ جو ڪو بہ صدر، عُهديدار يا پايو وِجهندڙ نہ آهي. جيڪڏهن ڪو بہ شخص اهڙي دعويٰ ڪري ٿو تہ پَڪَ ڄاڻو تہ اُهو ڪُوڙو آهي. نہ ئي وري پَنَ جي نالي ڪي پئسا گڏ ڪيا ويندا. جيڪڏهن ڪو اهڙي ڪوشش ڪري ٿو تہ پَڪَ ڄاڻو تہ اُهو بہِ ڪُوڙو آهي.

جهڙيءَ طَرح وڻن جا پَنَ ساوا، ڳاڙها، نيرا، پيلا يا ناسي هوندا آهن اَهڙيءَ طرح پَڙهندڙ نَسُل وارا پَنَ بہ مختَلِف آهن ۽ هوندا. اُهي ساڳئي ئي وقت اُداس ۽ پڙهندڙ، بَرندڙ ۽ پڙهندڙ، سُست ۽ پڙهندڙ يا وِڙهندڙ ۽ پڙهندڙ بہ ٿي سگهن ٿا. ٻين لفظن ۾پَنَ ڪا خُصوصي ۽ تالي لڳل ڪِلَب Exclusive Club نہ آهي.

ڪوشش اها هوندي تہ پَنَ جا سڀ ڪَم ڪار سَهڪاري ۽ رَضاڪار بنيادن تي ٿين، پر ممڪن آهي تہ ڪي ڪم اُجرتي بنيادن تي بہ ٿِين. اهڙي حالت ۾ پَنَ پاڻ هِڪَبِئي جي مدد ڪَرڻ جي اُصولَ هيٺ ڏي وَٺُ ڪندا ۽ غيرتجارتي non-commercial رهندا. پَنَ پاران ڪتابن کي ڊِجيِٽائِيز digitize ڪرڻ جي عَملَ مان ڪو بہ مالي فائدو يا نفعو حاصل ڪرڻ جي ڪوشش نہ ڪئي ويندي.

ڪتابن کي ڊِجيِٽائِيز ڪرڻ ڪان پو ٻيو اهم مرحلو وِرهائڻ distribution جو ٿيندو. اِهو ڪم ڪرڻ وارن مان جيڪڏهن ڪو پيسا ڪمائي سگهي ٿو تہ پلي ڪمائي، رُڳو پَنَ سان اُن جو ڪو بہ لاڳاپو نہ هوندو.

پَنَن کي کُليل اکرن ۾ صلاح ڏجي ٿي تہ هو وَسَ پٽاندڙ وڏِ کان وَڏِ ڪتاب خريد ڪَري ڪتابن جي ليکڪَن، ڇپائيندڙن ۽ ڇاپيندڙن کي هِمٿائِن. پر ساڳئي وقت عِلم حاصل ڪرڻ ۽ ڄاڻ کي ڦهلائڻ جي ڪوشش دوران ڪَنهن بہ رُڪاوٽَ کي نہ مڃن.

شيخ اَيازَ علمَ، ڄاڻ، سمجهہَ ۽ ڏاهپَ کي گيتَ، بيتَ، سِٽَ، پُڪارَ سان تَشبيهہ ڏيندي انهن سيني کي بَمن، گولين ۽ بارودَ جي مدِ مقابل بيهاريو آهي. اياز چوي ٿو تہ:

گيتَ بہِ ڄڻ گوريلا آهن، جي ويريءَ تي وار ڪَرن ٿا.

... ...

جئن جئن جاڙ وڌي ٿي جَڳَ ۾، هو ٻوليءَ جي آڙ ڇُپن ٿا؛
ريتيءَ تي راتاها ڪن ٿا، موٽي مَنجهہِ پهاڙ ڇُپن ٿا؛

... ...

ڪالهہَ هُيا جي سُرخ گُلن جيئن، اڄڪلهہ نيلا پيلا آهن؛
گيتَ بہِ ڄڻ گوريلا آهن........

... ...

هي بيتُ اَٿي، هي بَمر- گولو،
جيڪي بہ ڪٽين، جيڪي بہ ڪٽين!
مون لاءِ ٻنهي ۾ فَرَقُ نہ آ، هي بيتُ بہ بَمَ جو ساٿي آ،
جنهن رِڻَ ۾ رات ڪَيا راڙا، تنهن هَڏَ ۽ چَمَ جو ساٿي آ ـ

اِن حسابَ سان اڄڪلهہ جي پاڻ تي اِهو سوچي مَڙهڻ تہ ”هاڻي ويڙهہ ۽ عمل جو دور آهي، اُن ڪري پڙهڻ تي وقت نہ وڃايو“ ناداني جي نشاني آهي.

پَنَ جو پڙهڻ عام ڪِتابي ڪيڙن وانگر رُڳو نِصابي ڪتابن تائين محدود نہ هوندو. رڳو نصابي ڪتابن ۾ پاڻ کي قيد ڪري ڇڏڻ سان سماج ۾ سماجي حالتن تان نظر کڄي ويندي ۽ نتيجي طور سماجي ۽ حڪومتي پاليسيون policies اڻڄاڻن ۽ نادانن جي هٿن ۾ رهنديون. پَنَ نِصابي ڪتابن سان گڏوگڏ ادبي، تاريخي، سياسي، سماجي، اقتصادي، سائنسي ۽ ٻين ڪتابن کي پڙهي سماجي حالتن کي بهتر بنائڻ جي ڪوشش ڪندا.

پَڙهندڙ نَسُل جا پَنَ سيني کي **ڇو، ڇالاءِ ۽ ڪيئن** جهڙن سوالن کي هر بَيانَ تي لاڳو ڪرڻ جي ڪوٺَ ڏين ٿا ۽ انهن تي ويچار ڪرڻ سان گڏ جوابَ ڳولڻ کي نہ رڳو پنهنجو حق، پر فرض ۽ اٽل گهرج unavoidable necessity سمجهندي ڪتابن کي پاڻ پڙهڻ ۽ وڌ کان وڌ ماڻهن تائين پهچائڻ جي ڪوشش جديد ترين طريقن وسيلي ڪرڻ جو ويچار رکن ٿا.

توهان بہ پڙهڻ، پڙهائڻ ۽ ڦهلائڻ جي اِن سهڪاري تحريڪ ۾ شامل ٿي سگهو ٿا. بَس پنهنجي اوسي پاسي ۾ ڏِسو، هر قسم جا ڳاڙها توڙي نيرا، ساوا توڙي پيلا پن ضرور نظر اچي ويندا.

وڻ وڻ کي مون ياڪي پائي چيو تہ ”منهنجا ياءُ
پهتو منهنجي من ۾ تنهنجي پَنَ پَنَ جو پڙلاءُ“.
- اياز (ڪلهي پاتم ڪينرو)